

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVIII   CELOVEC, PETEK, 9. DECEMBER 1983   ŠTEV. 49 (2152)

Premik glede zaščite Slovencev v Italiji

Ko je v italijanskem parlamentu stekla razprava o zakonski zaščiti Slovencev, so tudi nacionalistični krogi sprožili svojo protiofenzivo.

Fronta zakonske zaščite Slovencev v Italiji postaja spet živahna. Po daljšem zatišju so v parlamentu spet vložile svoje zakonske predloge vse stranke, ki so jih že v prejšnji mandatni dobi: Slovenska skupnost, krščanski demokrati, komunisti in socialisti. Kaže, da je pomagalo tudi zanimanje predsednika Pertinija, ki je med obiskom v Julijski krajini v začetku oktobra obljubil, da bo storil, kar je v njegovi moči, da pospeši postopek.

Vsi ti zakonski osnutki so v glavnem enaki prejšnjim. Nekaj vidnejših popravkov so vnesli socialisti in tako še povečali razkorak med krščanskodemokratskim predlogom na eni strani in vsemi ostalimi na drugi. Predlog krščanske demokracije je namreč izrazito omejevalen, bodisi glede ozemlja, na katerem naj bi veljale različne stopnje zaščite, bodisi glede njene vsebine, saj skuša „odrezati“ videmsko pokrajino od tržaške in goriške in na teh dveh območjih kar najbolj omejiti zaščitne določbe v mestnih okoliših. Medtem pa socialistični predlog med drugim priznava slovenski šoli avtonomen značaj in manjšini kot taki družbenogospodarski status subjekta, kar pomeni, da npr. urbanistični načrti ne smejo spreminjati narodnostnega značaja mešanih področij.

Med nedavnim obiskom predsednika slovenske vlade Janeza Zemljariča v Rimu je predstavnik italijanske vlade napovedal, da bo tudi vlada predložila svoj osnutek zakona. Ta osnutek bo nedvomno imel veliko težo pri usklajevanju razlik med dosežanimi predlogi.

Ta počasni, a pozitivni razvoj je očitno zbudil tudi v italijanskih nacionalističnih krogih zaskrbljenost, da se tokrat utegne zaščita resnično pojaviti. Na njihov odgovor ni bilo treba dolgo čakati. Neofašisti so organizirali vrsto sedeb italijanskih srednjih šol kot protest na bližajočo se uvedbo „dvojezičnosti“. Narekuje namreč ne govorijo o pravi dvojezičnosti in večina mladih namišljenih branilcev tržaškega italijanstva sploh ne pozna vsebine predlogov.

Na srečo se časi vendarle spreminjajo: pred dvajsetimi leti so manj-

ši politični dogodki omogočili fašističnim agitatorjem, da so privedli na ulice na tisoče zaslepljenih srednješolcev. Minuli četrtek pa je vodja fašistične povorke oznanjal Tržačanom, da tisoči mladih, ki mu sledijo, dokazujejo „italijanstvo Trsta“. In za njim s je 250 dijakov skušalo razpo- tegniti v kar najdaljši spreved.

Poleg neofašistov so se izkazali tudi člani nedavno poražene Liste za Trst, ki so razvili celo vrsto protislovenskih pobud. Ni jim prav, da se zaščita Slovencev obravnava ločeno od zaščite ostalih manjšin v Italiji, razpravo o Slovincih imajo za nedemokratično, ker se ni prej vprašalo za mnenje italijanske večine, zahtevajo deželni popis narodnosti itd. Slovincem očitajo celo šovinistično ofenzivo, ker so v zadnjih tednih razvili vrsto pobud.

Tako je odbornik za davke v tržaški občini, prof. A. Lokar, dal nalepiti slovensko sporočilo za zbiralec smeti. Pred tedni so bile table s krajevnimi imeni slovenskih vasi v tržaški občini, ki imajo doslej le italijanski napis, prebarvane s slovenskimi imeni. In prejšnji teden končno se je pojavil na tržaških zidovih dvojezični lepak z zelo kratkim sporočilom: „Demokratična družba spoštuje pravice narodnih skupnosti, mar ne?“ Pod vprašanjem pa sta videti sedanja in dvojezična verzija krajevne table.

Dvojezični lepak je nosil podpis „Slovenske mladinske organizacije“ in proti njim bo najbrž sedaj stekel postopek sodnih oblasti. Posledice tega postopka bodo zanimive, a že sedaj je zanimiv učinek, ki ga je lepak sprožil v sami slovenski javnosti.

Nekateri so mnenja, da si s takimi akcijami Slovenci škodimo, ker dajejo šovinistom argument za zanikanje naših zahtev. Boj slovenske narodne skupnosti se je namreč doslej bil izključno znotraj demokratičnih in legalnih postopkov, take akcije na robu zakonitosti pa naj bi metale neljubo senco na to tradicijo. Drugi so mnenja, da je edina napaka teh akcij ta, da se odvijajo ponoči, medtem ko bi jih morali opravljati podnevi s primernim slavnostnim obeležjem. A to so mnenja posameznikov. Slovenske organizacije se še niso opredelile.

Pavel Stranj, Trst

Slovence vključiti v koroško zgodovinopisje

Slovenski znanstveni inštitut je treba enakopravno vključiti v sestavo znanstvene dokumentacije o koroški povojni zgodovini. To je logičen sklep iz poziva deželnega glavarja Wagnerja, da naj vsi Korošci pomagajo pri zbiranju gradiva za raziskovanje koroške deželne zgodovine po drugi svetovni vojni

Deželni glavar je prejšnji teden pozval vse občane, da naj z raznoraznim gradivom, ki jih imajo v lasti, prispevajo k sestavi take zgodovinske dokumentacije. Zbiranje in obdelavo gradiva je deželni glavar poveril koroškemu dežel. arhivu. Medtem se je zvedelo, da bo pri dokumentaciji odgovorno sodelovala tudi celovška univerza. Sestavo take deželnozgodovinske dokumentacije je že pred časom sklenil koroški deželni zbor, vendar je tedaj še bilo govora o „beli knjigi“. Medtem so koncept očitno modificirali, seveda pa bo eno od težišč vprašanje slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, kar je prav tako napovedal deželni glavar Wagner.

Jasno je, da zgodovinska dokumentacija o koroški povojni zgodovini ne more obiti slovenskega vprašanja. Vendar je tudi logično, da — vsaj pri tem poglavju — odgovorno sodeluje poleg deželnega arhiva in univerze še Slovenski znanstveni inštitut. Ne samo, ker že vse od svoje ustanovitve naprej zbira vsakovrstno zgodovinsko gradivo, temveč tudi, ker hočemo Slovenci biti subjekt deželnega zgodovinopisja, ne zgolj njegov objekt.

In še navsez vse, ki hočejo dati deželnemu arhivu na razpolago gradivo: omogočite kopiranje, kjer pa to ni mogoče, predajte gradivo z izrecnim pridržkom, da ostane v vaši lasti. Sicer se zna zgoditi, da pride spet na spregled šele čez 50 let.

Nobeno stališče je tudi jasno stališče Političen molk ob FP-napadu na dvojezično šolstvo

Pol-resnica je eno izmed sredstev zavajanja javnosti. Zamolčanje pa je drugo sredstvo tristrankarske nacionalne nadoblasti nad koroškimi Slovinci. Takšne misli se vsiljujejo ob zadnjih političnih reakcijah na zadnji zakonski osnutek FP-jevega deželnega zbora, ki predvideva demontažo zadnjih preostankov dvojezičnega šolstva na Koroškem (glej tudi članek na 2. str.).

Z neresnicami in pol-resnicami so v zadnjih mesecih skrajno nemško-nacionalne sile pripravljale napad na dvojezično šolo. S FP-jevim zakonskim osnutkom pa je ta politični način stopil tudi v oficialno politiko Koroške. „Svobodnjaki“ zahtevajo ločitev šol po narodnosti z argumentom, da pouk v slovenščini poleg nemščine ovira normalno napredovanje nemškogovorečih šolarjev. Ker je demokratična javnost v zadnjih letih že spoznala nedemokratične napade na pravice koroških Slovencev se sedaj skrivajo za besednimi zidovi o „zaščiti nemškogovoreče večine“!

Manjka samo še, da bodo svojim nedemokratičnim napadom na skupni pouk šolarjev obeh jezikov in narod-

nosti, skušali pritisniti pečat „naprednosti“.

Ob obisku slovenskih novinarjev na Koroškem, je maja meseca deželni glavar Wagner povedal, da „smo (socialisti) zaenkrat odločeni, da ne bomo dopustili kulturnega boja na hrbtu šole“, dodal je, da se bodo socialisti zoperstavili centralnim šolam („močemo getoizacije“), in opozoril, da mladina nasprotuje nacionalizmu. Zato bi bilo samo logično, če bi deželni glavar sedaj ravno tako odločno nastopil proti predlogu FP-ja, kot se je zoperstavil proti zvišanju cene za kurilno olje.

Vendar se v deželnem zboru nobena stranka ni oglasila ob predlogu FP-ja. Tudi skoraj vsi časopisi so

molčali. Le „Kärntner Nachrichten“ je dogodek kratko zabeležila. Vsiljuje se vtis, da so se domenili za ta politični molk, ko sicer izrabijo vsako priložnost, da se eden profilira proti drugemu.

Predsednik Koroške ÖVP, Knafel, je celo teden dni po predlogu pred zbranimi novinarji poudarjal, da predloga FP-ja ne pozna, čeprav je bil pred leti on prvi, ki je zahteval „reševanje“ manjšinskega šolstva! Mimogrede pa je ponavljal argumente, ki jih imajo svobodnjaki.

Edino KPA je obširno poročala o napadu na dvojezično šolstvo, ter v posebni resoluciji zavrnila predlog FP-ja, ker „uresničitev takih misli ne bi samo spodbudila manjšini sovražne in rasistične sile, temveč bi obenem bistveno poslabšala veljavno ureditve dvojezičnih šol.“

Proti temu predlogu, ki skuša uveljaviti nadaljnje izrinjenje Slovencev iz družbenega življenja, bo potrebna široka strokovna politična akcija.

10. decembra bo minulo 35 let, odkar so združeni narodi sklenili in svečano proglasili Splošno deklaracijo o človekovih pravicah.

Verjetno ni mednarodnega dokumenta, ki bi ga bilo človeštvo, zlasti mali in odvisni narodi in vsi ponižani in razžaljeni sploh po strašnem teptanju človekovega dostojanstva v času nacifašizma s takšnim navdušenjem pozdravili kot to deklaracijo, ki priznava človekovo dostojanstvo in vse iz tega dostojanstva izvirajoče človekove pravice slehernemu človeškemu bitju.

Strašne sužnosti osvobojene države in kolonialni narodi, različne na smrt obsojene verske, rasne, narodnostne in etnične skupnosti in nepreštene žrtve nacifašističnega nasilja so bili polni navdušenja in iluzij, da je končno napočil čas dejanske svobode, kulturne, socialne in ekonomske enakopravnosti, splošnega spoštovanja človekovega dostojanstva in človekovih pravic.

Le prekmalu pa so se pokazala nasprotja med deklaracijami in dejanji, in v času hladne vojne so bila ta slovesno proglašena demokratična načela skoraj pozabljena. Kljub vsemu pa ostane dejstvo, da

je po težkih doživetjih dveh svetovnih vojn, zlasti s Splošno deklaracijo o človekovih pravicah močno napredovala demokratična zavest človeštva in danes le težko kdo odprto brani in proglašja ne-

35 let Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah

enakopravne odnose med narodi in ljudmi sploh.

Da pa še vedno obstajajo nesoglasja in se še vedno spet teptajo človekove pravice, se najbolj vidi iz dejstva, da so za to prvo slovesno Splošno deklaracijo o človekovih pravicah bili potrebni že številni podobni, bolj konkretni mednarodni dokumenti, kot so Konvencija OZN o državljanskih in političnih pravicah, Evropska konvencija o človekovih pravicah, Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije in drugi vse do Sklepe listine Helsinške konference.

O poznanih najnovejših zločinih proti človekovim pravicam, ki jih

vse civilizirano človeštvo z gnušom obsoja, pa nas zanima predvsem, kako je v teh zadnjih 35 letih po slovesni proklamaciji Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah napredovala demo-

kratična zavest glede potrebe priznanja vseh človekovih pravic narodnim skupnostim in njihovim članom.

Koroški Slovenci iz svoje skušnje lahko trdimo, da je zanimanje demokratičnih krogov za manjšine brez dvoma napredovalo, kar prihaja do izraza v nenehni podpori, ki nam jo nudijo različna solidarnostna gibanja, pa tudi številni demokratično nastrojeni znanstveniki in kulturniki in končno vsa demokratična javnost v svetu.

Zlasti po Konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi, kjer so se države udeleženke obvezale, da bodo na področju človekovih pravic ukrepale v skladu s cilji in na-

čeli Splošne deklaracije o človekovih pravicah in kjer izrecno tudi narodnostnim manjšinam zagotavljajo, da jim bodo nudile vse možnosti za dejansko uživanje človekovih pravic in temeljnih svobod in na ta način varovale njihove interese na tem področju, je svetovna demokratična javnost postala vse bolj senzibilna za to vprašanje. Vseposvoda na svetu nastajajo tako imenovani Helsinški komiteji s ciljem, da v zagotovitev miru podpirajo široke demokratične težnje za uveljavitev in uresničitev v Sklepni listini sprejetih načel, ne nazadnje in predvsem tudi človekovih pravic. Tak komite se prav te dni formalno ustanavlja tudi v Avstriji. Predvidena je tudi posebna delovna skupina, ki naj bi stalno obravnavala in spremljala, kako uresničujejo pravice, ki jih Sklepna listina predvideva za manjšine konkretno v Avstriji.

Kakor je to razveseljivo, pa je hkrati dokaz, da po 35 letih obstoja Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah njena načela v pogledu na ravnanje z manjšinami v Avstriji še vedno niso uresničena.

dr. Franci Zwitter

PREBERITE

FP-ja proti skupni vzgoji koroške mladine str. 2

Umrli heroji Edo Brajnik-Štefan str. 2

150-letnica rojstva Franca Ledra-Lisičjaka str. 3

Zelena luč za planinsko postojanko v Podjuni str. 4

O medsebojnem zaupanju str. 5

Ob Prežihovi 90-letnici str. 6

Šolski predlog FPÖ hoče izolirati Slovence:

FPÖ proti skupni vzgoji koroške mladine

Predlog, ki so ga poslanci svobodnjaške stranke predložili koroškemu deželnemu zboru v obliki zakonskega osnutka, ki naj bi pomenil izpolnitev osnovnih določil manjšinskega šolskega zakona za Koroško, spada v preteklo dobo in je popolnoma nasproten splošnemu šolskemu razvoju v Avstriji. Anahronizem naj velja le na južnem Koroškem in verjetno nihče izmed njegovih podpisnikov oz. otrok podpisnikov ne bo direktno prizadet. Predsednik stranke je dal predlog podpisati drugim in je še naprej lahko vse — tudi liberalen.

NEKATERA SPLOŠNA NAČELA AVSTRIJSKEGA ŠOLSTVA

Kljub nasprotjem med obema avstrijskima velikima silama (med Socialistično stranko Avstrije in Avstrijsko ljudsko stranko) na šolskem področju, moremo izluščiti neke osnovne splošne tendence v obveznem šolstvu, ki so sad tega soglasja:

- v prvi vrsti je to koedukacija (skupno šolanje) otrok ne glede na spol, veroizpoved in seveda tudi narodno pripadnost, zadnje — je na primeru zdomcev posebne važnosti;

- vključitev čim večjega števila otrok v enoten izobraževalni proces potom prilagajanja učnih načrtov sedanjih glavne (bodoče nove srednje šole) in s tem ustvaritev možnosti poklicne usmeritve s štirinajstim in petnajstim letom;

- forsiranje visoko organiziranih ljudskih šol (1.—4. razred), po raznih administrativnih ukrepih; tudi nižje organizirane dvojezične šole so bile ukinjene, z nadaljnjimi ukrepi ravnanja iz raznih drugih, zlasti socialnih in prostorskopoličnih momentov sedaj bolj previdno;

- šolanje otrok v tujem jeziku že v ljudski šoli, otrok naj čuje, zazna in ponavlja še en jezik;

- pospeševanje socialnega ravnaja učencev pri celotnem pouku in v vseh predmetih;

- razširitev pouka v obliki vzgoje na predšolski razred in s tem priprava na osnovno šolo, vzgoja v vrtcih dobiva na pomenu;

- ljudska šola posreduje prve važne osnove znanja.

NAČELO „SVOBODNJAKOV“: LOČEVATI IN ZOŽEVATI

Predlog odnosno zakonski osnutek svobodnjakov gradi na:

- ločitvi otrok zaradi narodne pripadnosti in zahteva ločeno šolanje otrok;

- namesto integracije otrok v skupno šolo zahteva ponovno ločevanje zaradi narodne pripadnosti;

- možne so le nizko organizirane ljudske šole;

- izrinitev drugega, v deželi domačega jezika, ki ga nemški otroci niti ne smejo čuti, kar je glavno ozadje predloga;

- namesto pospeševanja socialnega ravnaja prakticira asocialno zadržanje;

- čim manj popolna sta vzgoja in izobraževanje za narodno skupnost, tem bolj je;

- materinščina postane za del slo-

venskih otrok izbirni obvezni predmet že na prvi stopnji ljudske šole.

HOČEJO ODPRAVO ZADNJIH OSTANKOV DVOJEZIČNOSTI

V uvodu in v obrazložitvah predloga skušajo podpisniki vzbuditi vtis nekega zelo razširjenega in razvejane dvojezičnega šolstva na Koroškem. V bistvu pa hočejo odpravo zadnjih ostankov dvojezičnosti v sedanjih obliki in ločeno obvezno šolo po narodni pripadnosti oziroma volji in odločitvi staršev. Nikjer ne poudarjajo, da dvojezična šola obstaja le na prvih treh stopnjah ljudske šole in da se na četrti stopnji ljudske šole in na vseh stopnjah glavne šole slovenščina poučuje kot predmet. Šolarji, ki jih vzgojni upravičenci niso prijaviли k dvojezičnemu pouku naj bi bili obvarovani v tistih trinajstih občinah, kjer naj bi po volji svobodnjakov obstajala možnost ustanovitve čisto slovenskih šol, da čujejo v šoli oziroma v razredu slovenske besede. Sedanje oblike ljudske šole, razreda ali oddelka, ki je poznala enojezičen in dvojezičen tip v eni in isti šoli, razredu ali oddelku, naj bi nadomestile ločene šole. Poleg tega pa iz uvoda, delno členov samih in obrazložitve beremo zožitev nekoč tako hvaljene pravice staršev za izbiro le enega učnega jezika. Koroški Slovenci pa so se odločili za dvojezičnost z vsemi ustanovnimi strankami druge avstrijske republike, ko svobodnjakov še nikjer ni bilo.

Prvi člen osnutka zahteva ločene šole odnosno razrede. Drugi in tretji člen označujeta območje, na katerem se lahko ustanovijo ljudske in glavne šole, ki pridejo posebej v poštev za manjšino. Te so možne tam, kjer velja

poleg nemščine še slovenski uradni jezik. Peti in šesti člen sta povezana z drugim in tretjim, govori pa o številu šolarjev na razred. Očitno se podpisani svobodnjaški poslanci bojijo navala na njihov šolski anahronizem z juga, kajti potrebnemu številu šolarjev za ljudske in glavne šole s čisto slovenskim učnim jezikom naj bi se šteli le tisti z avstrijskim državljanstvom. To so pobrali pri določilih, ki veljajo za Zvezno gimnazijo za Slovence. Kakšni števili naj bi veljali za dvojezično šolo ne povedo in citirajo le koroški šolski zakon, ki predvideva za ljudske šole največ 30 in najmanj 10 šolarjev na razred, za glavne šole pa največ 33 najmanj pa 20 šolarjev na razred, pri čemer so odmiki v okviru zakona in ob posebnih potrebah možni.

Četrti člen pravi, da je treba ustvariti izven teritorija trinajstih občin, kjer naj bi bile ločene šole, vse pogoje za predmetni pouk slovenščine za tiste učence, ki jih starši prijavijo. To pomeni, stvarno oženje dosedanjega obsega dvojezičnega pouka na pretežnem delu dvojezičnega ozemlja, na drugi strani pa je le treba reči, da je to itak že realnost na 4. stopnji ljudske in na vseh stopnjah glavne šole.

Z DEZINFORMACIJO ZAVAJAJO JAVNOST

Sicer pa svobodnjaki v uvodu in v obrazložitvah govorijo le o enojezičnih šolah in tožijo o tem, da neprijavljeni ne uživajo v polni meri v Avstriji splošno veljavne šole in so tako prikrajšani.

V obrazložitvah navajajo dokument UNESCA z dne 15. decembra 1960, ki pravi da „iz jezikovnih vzrokov ločene šole“ še niso diskriminirajoče za manjšino. Seveda bi lahko iz tega in številnih drugih novejših dokumentov iste organizacije navajali druge citate. Na mestu pa je vprašanje, ali obstaja listina UNESCA, ki označuje „skupne dvojezične šole“ kot za večino diskriminirajoče?

O iniciativnem predlogu svobodnjakov glasili Socialistične stranke Avstrije in Avstrijske ljudske stranke zaenkrat molčita. Gotovo je, da nosi večinska stranka v deželi tudi v tej zadevi največjo odgovornost.

Koroški Slovenci naj bi se premišljeno postavili proti nameram svobodnjakov. To ne bo lahko, ker pač nimajo potrebnih informacijskih sredstev, da bi odbijali in zavračali neresnice in polresnice, kot se kažejo v uvodu in v obrazložitvi predloga. Pred očmi morajo imeti šolstvo kot celoto, od predšolskega razreda do trgovske akademije in izobraževanja dvojezičnih učiteljev. Ljudska šola bo gotovo nsalednje mesece v ospredju zanimanja, pripravljala pa se tudi nova srednja šola in v teku je interna reforma višjih splošnoizobraževalnih šol. Pripraviti bo treba čimveč ljudi, posebno učiteljev, da bodo znali stopiti v razpravo z vsemi, ki so leta 1945 sprejeli in potem sooblikovali dvojezično šolo.

dr. Avguštin Malle

Umrl je Edo Brajnik

„Ob smrti Eda Brajnika, ki smo ga koroški Slovenci poznali kot prijatelja in podpornika zamejskih Slovencev, Vam v imenu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem izrekamo iskreno sožalje.“ Tako je v svojem sožalnem brzojavu predsedniku skupščine SRS zapisal predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser. Kajti smrt Eda Brajnika je tudi za nas koroške Slovence boleča, saj smo v njem izgubili iskrenega prijatelja in zagovornika vsestranske podpore s strani matičnega naroda.

Edo Brajnik se je že v mladih letih vključil v napredno gibanje in v času NOB bil med prvimi, ki so se borili proti okupatorju. Bil je nosilec „Partizanske spomenice 1941“ in kot tak opravljal številne funkcije, med dru-

gimi v vrhovnem štabu NOV Jugoslavije na Visu. Po vojni je bil odlikovan z redom narodnega heroja in kasneje prejel še vrsto visokih državnih odlikovanj.

Edo Brajnik se je udeleževal na številnih področjih v partiji in na družbeno političnem področju. Med drugim je bil vrsto let poslanec in delegat skupščine SRS, član izvršnega sveta, predsednik komisije za mednarodne odnose in član sveta republike.

Edo Brajnik je v povojnih letih v okviru SZDL bil odgovoren tudi za stike z zamejskimi Slovenci. Ta skrb mu ni pomenila le dolžnost, ampak je prerasla v trajno prijateljstvo s koroškimi Slovenci; kot takega ga bomo ohranili v častnem spominu.

Poziv bivših borcev sosednjih dežel za mir

„Danes razorožitev ni zgolj politično in moralno vprašanje, temveč osrednje vprašanje obstoja človeštva na celotnem našem planetu“, so med drugim ugotovile soglasno vse delegacije borčevskih organizacij in organizacij žrtev fašizma iz Avstrije, Italije in Jugoslavije, ki so se zbrale zadnjo soboto v Mariboru na vsakoletnem delovnem sestanku, ki je letos služil razpravam o sodelovanju demokratičnih sil sosednjih dežel.

V resoluciji, ki jo bodo poslali glavnemu sekretariatu OZN in vsem državnim vladam sosednjih dežel, protestirajo proti namestitvi novih raket v Evropi, ki prizadene in ogroža tudi sosednje dežele. Delegacije so opozorile tudi na dejstvo, da več kot

polovica prebivalstva v državah, kjer nameščajo rakete, nasprotuje temu nadaljnjemu koraku oboroževanja. Hkrati pa se delegacije zavzemajo za podporo vsake pobude, ki ima za namen vzpostavitev nejedrskega območja v Evropi.

Predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc je v svojem govoru med drugim opozoril tudi na pomembno vlogo koroških partizanov v borbi proti nemškemu fašizmu in zavrnil trditve, da se je ta borba začela šele konec druge svetovne vojne. Na srečanju, ki bo v prihodnjem letu verjetno na avstrijskem Štajerskem, so se izrekli tudi za nadaljnje utrjevanje pravice narodnostnih skupnosti kot mostu za trajno sodelovanje med sosednjimi narodi.

Kuriozna proračunska debata

Vsako leto v tednih pred božičem se zdi avstrijskim politikom potrebno, da dokažejo javnosti, da so tudi še prisotni in da so svoj denar vredni. V teh dneh namreč romajo na Dunaj v parlament, da bi z boljšimi ali slabšimi govori — bolj ali manj dolgočasnimi — dokazali, da je to, kar so sklenili edina možna pot, drugi pa spel, da je to pot v pogubo in da je treba izbrati drugo pot. Vse to skupaj imenujejo proračunska debata, ki naj je menda višek vsakoletne parlamentarne sezone.

Leto sedi po dolgem prvič, edino le Avstrijska ljudska stranka na klopeh opozicije, je torej lahko napadala, medtem ko so socialisti in z njimi koalirani svodnjaki v vlogi vladne stranke, se pravi v vlogi bralnica vseh letošnjih političnih ukrepov. Avstrijska ljudska stranka bi torej imela vse možnosti za koncentriran napad na to vlado, ki doleži razen novih obremenitev že ni dokazala posebne delovne ali inovativne politične sile. Toda čeprav je ljudska stranka zdaj že trinajsto leto v opoziciji, še vedno ni našla poti do opozicijske politike: trenutno ji to preprečujeta dva njena višja funkcionarja: nižjeavstrijski deželni glavar Ludwig in tajnik stranke Michael Graff.

Ludwiga toži javno tožilstvo nelegalnega obogatena v zvezi s skandalom WBO in zahteva tozadevno sodnijsko preiskavo proti njemu; Ludwig sam sicer trdi, da je nedolžen, vendar se skriva za svojo imuniteto, ki brani avstrij-

skemu sodišču preiskavo proti njemu. Vsesplošni sklep iz tega je, da očitno nima mirne vesti, kajti če obdolžitve proti njemu ne bi bile upravičene, se mu ne bi bilo treba skrivati za imuniteto. Zdaj pa stopa v ospredje Michael Graff (ljudska stranka očitno nima srečne roke pri izbiri svojih tajnikov) in napada celotno avstrijsko sodstvo, da je „politično pokvarjeno“ in da Ludwigu ne bi zagolovilo poštenega procesa, niti poštene preiskave. Graff se ravna po starem geslu: najboljša obramba je napad.

Samo: na ta način bo ljudska stranka, ki se je vedno hotela profilirati kot stranka poštenih politikov (zlasti v aferi splošne bolnišnice, v katero so bili zapleteni nižji člani socialistov) to svojo profilacijo kmalu spel izgubila, če jo je sploh kdaj dosegla. Kajti deželni glavar — hkrati tudi eden podpredsednikov ljudske stranke, ki je obdolžen tako hudih gospodarskih zločinov in ki se brani sodnijske preiskave, gotovo ni bela viltika za opozicijsko stranko; zanemivo je v tej zvezi ravnanje predsednika Mocka, ki igra v celotni tej igri bolj nesrečno vlogo: najprej se (prav milo) izreče za izročitev Ludwiga sodniji, kar pa prihodnji dan takoj spel prekličje (izročitev Ludwiga, o kateri mora odločati nižjeavstrijski deželni zbor in v katerem ima ljudska stranka absolutno večino, je torej v prvi vrsti zadeva ljudske stranke same).

Da se tudi predsednik Mock očitno

ne more uveljaviti proti Ludwigu, ki je za ljudsko stranko nedvomno obremenitev (najkasneje pri prihodnjih volitvah) pa dovoli še dodatna vprašanja: koliko ve Ludwig o celotni aferi WBO, koliko ljudi je še zapletenih v to afero, na katerih merodajnih položajih sedijo, da se cela ljudska stranka tresne pred tem deželnim carjem (ker se očitno boji, da bi — če bi ga izročili sodnijski preiskavi — potem preveč govoril in preveč razjasnil temno okolje te afere); kam je prišel denar, morda res tja, kjer ga že številni slutijo: direktno v partijsko blagajno ljudske stranke?

Druga obvezna vaja, ki jo absolvirajo politiki med proračunsko debato je soglasni sklep o „omejitvi privilegijev politikov“, se pravi, da tu pa tam malo obdavčijo svoje dohodke, ki jih pa hkrati povišajo, da ob kancu lahko trdijo, da so prav tako ubogi kot povprečni državljan. S tem je volk sit in koza cela in mirnemu božiču ni nič več na polti. Letos je ta soglasni sklep imel lepoto hibo: socialistični poslanec Josef Cap je zapustil „visoko hišo“ pred glasovanjem in je s tem protestiral proti tej celotni komediji o „omejitvi privilegijev politikov“. Ta korak so mu zamerili ne samo poslanci drugih dveh strank, marveč tudi socialistični klubkolegi. Vendar je Cap s tem dokazal, da ima še hrbenico in da je edini, ki se tudi v parlamentu drži tega, kar je svojim volilec pred volitvami obljubil.

frat-ter

Ob nastopu Koroške solidarnosti

Pomotoma je izpadel pri uvodniku v zadnji številki Slovenskega vestnika zadnji odstavek, zato objavljamo danes članek v celoti.

Kot smo v našem listu že poročali, se je prejšnji teden v Celovcu formirala dvojezična skupina delojemalcev pod imenom Koroška solidarnost — Kärntner Solidarität, ki bo nastopila ob naslednjih volitvah v koroško Delavsko zbornico aprila 1984. Kandidirala bo v dveh volilnih telesi, pri delavcih in nameščencih.

ZSO se v skladu s svojo politično koncepcijo kot nadstrankarska, zbirna narodno-politična organizacija slovenske narodne skupnosti na Koroškem kot tudi doslej ne bo vključevala v svoji celoti v volilni boj za to ali ono grupacijo.

ZSO je vedno apelirala in tudi tokrat apelira na svoje člane, ki se pri katerikoli politični grupaciji angažirajo strankarskopolično ali pa stanovskopolitično, da se v teh strukturah zavzemajo tudi za uresničevanje narodne enakopravnosti v smislu člena 7 ADP.

Zato je tudi v skladu s politično platformo naše organizacije, če nekateri člani in aktivisti naše organizacije zagovarjajo alternativno nastop ob volitvah v Delavsko zbornico in zaradi tega sodelujejo in sooblikujejo koncepcijo Koroške solidarnosti. Tudi tem tovarišicam in tovarišem velja zgoraj omenjen apel!

Ne moremo pa mimo dejstva, da je naša koncepcija o integraciji v politične stranke, ki jo je zagovarjala

ZSO vsa povojna leta, doživela hudo razočaranje. Ta vtis se nam vsiljuje ob branju članka deželnega glavarja v listu SP „Zukunft“, kjer ugotavlja, da je slovenska levica na Koroškem bila do pred kratkim reprezentirana od titokomunistov, maoistov ali pa komunistov in da je politika te levice imela namen krepitev KP in škodovati SP. Po tej logiki so bili npr. Herman Velik, Hanzl Ogris in dr. Franci Zwitter, ki so vsa povojna leta bistveno kreirali politiko ZSO in s tem tudi integracijo v SP torej „komunistični agenti“. Hanzl Ogris celo kot deželnozborski poslanec!

Ti tovariši so torej svojo nalogo opravili: Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan, der Mohr kann gehen. Tako nekako logika Wagnerjevega

članka. Vodstvo SP v manjšinskem vprašanju ne rabi več transmissijskih struktur v obliki organizirane slovenske levice.

Ta koncepcija koroških socialistov pride do izraza tudi v neki drugi misli v že omenjenem članku deželnega glavarja. Namreč tam, ko govori o tem, da bodo preko socialne emancipacije postali narodni konflikti in spori odvečni. To je v bistvu redukcija narodnega vprašanja na osebno prosperiteto posameznika, redukcija na kariero in s tem subtilna oblika asimilacije.

V tej luči manjšinsko vprašanje ni več sestavni del demokratičnega razvoja avstrijske oz. koroške družbe, temveč zgolj še drobiž v strankarsko-političnih prizadevanjih za glasove. Konsekvence te politike pa je pragmatizem in neu-

tralizacija ideoloških načel v manjšinskem vprašanju, skratka koroška stvarnost.

ZSO bo tudi v bodoče zagovarjala svojo politično koncepcijo kot nadstrankarska, zbirna organizacija slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Seveda pa bomo morali to našo koncepcijo konkretizirati v luči zgoraj nakazanih političnih sprememb in tendenc.

Če so se nekateri člani naše organizacije vključili v volilno grupacijo Koroška solidarnost, potem to niso storili kot privesek KEL, kot objekt, temveč kot subjekt, ki želi sodelovati kot enakopraven partner tako pri izdelavi programa kot pri delu za volitve same.

Marjan Surm

Nove plošče in kasete domačih pevskih zborov

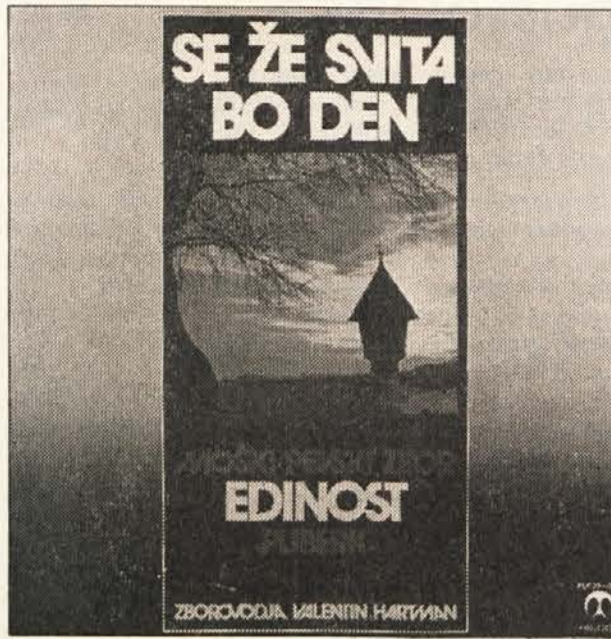
Založbe imajo polne roke dela. Treba je, da pred prazniki ponudijo svoje najnovejše izdelke, da jih potem lahko še uvrstijo med svoja praznična darila. Tako je tudi založba Drava v tem času zaposlena s pripravami za predstavitev svojih knjižnih in drugih novitet.

Tokrat založba Drava skupno z založbo Obzorja oz. Helidon in Slovensko prosvetno zvezo pripravlja izid novih gramofonskih plošč in tonskih kaset s posnetki domačih pevskih zborov. To bo za našo zborovsko dejavnost gotovo lep praznik, za ljubitelje vokalne glasbe pa lepo darilo. Prihodnji petek bodo predstavniki imenovanih založb javnosti predstavili LP-ploščo s posnetki moškega pevskega zbora SPD „Edinost“ v Pliberku, kaseto s pesmimi Koroškega partizanskega pevskega zbora, pevskega zbora France Pasterk-Lenart in pevskega zbora SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni.

Torej nas pričakuje lep šopek narodnih, borbenih in drugih pesmi, ki jih pojejo naši pevski zbori. Predstavitve plošč bo, kot že zapisano, prihodnji petek ob 19.30 uri v Delavski zbornici v Celovcu, v sobi 4. Poleg predstavnikov založb bodo na predstavitvi prisotni tudi zastopniki zborov. Za to priložnost bo SPD „Edinost“ v soboto 17. decembra ob 19.30 uri vabilo v dvo-

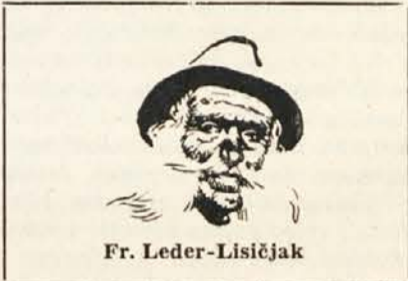
rano pri Schwarzlu v Pliberku, kjer bodo plošče društvenega moškega zbora predstavili še v okviru koncerta.

O predstavitev oziroma izidu posameznih plošč in kaset bomo v našem listu razumljivo še poročali. Poročali pa bomo tudi o drugih izdajah, zlasti knjigah, ki bodo pred prazniki izšle pri založbi „Drava“ v sodelovanju s

Slovensko prosvetno zvezo, zlasti o izidu njenega knjižnega daru za leto 1984.

150-letnica rojstva F. Leder-Liščjaka

Fr. Leder-Liščjak

3. decembra je minulo 150 let odkar se je v Globasnici rodil znani koroški ljudski pevec Franc Leder-Liščjak. Rodil se je v času, ko je na Koroškem živela vrsta bukovni-

kov in ljudskih pevcev. Franc Leder-Liščjak je bil nadarjen pevec, ki je svojim besedilom dajal tudi svoje melodije. S citrami čez rame je hodil po Koroškem in prepeval. Na sejmi, ob žegnanjih in lepih nedeljah je zabaval ljudstvo. S citrami in petjem je toliko zaslužil, da si je postavil hišo. V pesmih je opeval kmečko življenje od rojstva do groba in razne dogodivščine. Najbolj znana je njegova „Pesem od rojstva“, ki jo naši zbori še danes prepevajo.

V tistih časih — v 17., 18. in 19. stoletju — je vrsta bukovnikov in ljudskih pevcev skrbelo za ohranitev in nastanek ljudske kulture. Tedaj še ni bilo dosti tiskane slovenske duševne hrane, zato pa si je ljudstvo pomagalo s prepisovanjem, prevajanjem in celo tudi z izvornimi spisi; tako, da je prišlo v narodno posest veliko kulturnega blaga. S tem se je koroško slovensko ljudstvo osamosvojilo tudi od nemške kulture in jezika, ki ga ni razumelo, in če ga je, mu ni šlo k srcu. Tako je ustvarilo svojo literarno tradicijo, ki je često prerasla svoj prostor in vplivala tudi na Slovence sosednjih pokrajin.

K temu razvoju je brez dvoma doprinesel tudi ljudski pevec Franc Leder-Liščjak, ki zavzema v slovenski koroški kulturni zgodovini vidno mesto.

javljali kot podlistek op. ured.), ko je pripovedovala o svojih čustvih, navezanih na Koroško in njene ljudi. Seveda je Rovanova v pesmih

drugačna, njena izpoved je širša, saj obravnava obče človeška čustva, ki pa hkrati izražajo tudi usodo in boj za obstoj slovenskega naroda. Literarni zagodovinar Emil Cesar je v svoji spremni besedi o

Rovanovi literarni beri med drugim zapisal: „Po vsem tem smemo trditi, da je pesniška zbirka Pozabljeni listi Pavle Rovanove sestavni del njene tehtne literarne izpovedi, vseskozi vpete v naš čas, ki daje antologijsko zasnovan vpogled v njeno vseskozi aktivno in delovno življenje. Ta vpetost se razkriva v načinu obdelave problematike ali v komentarjih, ki sledijo vzgibom, ki so izpoved pobudili. Nikjer ni izumetničena, nikjer iskana in nena ravna. Ob vseh zakonitostih se ustavlja s svežimi in aktualnimi ugotovitvami, ki so jih narekovala lastna, kaj vzpodbudna spoznanja: sprejema jih z razumom in s čustvom in prav tako in tako izpovedna so lepa, zato prepričujejo in so vzpodbudna.“

Zato pesniško zbirko Pozabljeni listi Pavle Rovanove priporočamo tudi našim bralcem, saj bodo v njej našli dosti verzov, ki bodo segli tudi v naša srca. Poglejmo kaj pravi v pesmi Bolečina: Vse minule vojne strahote / so danes le še spomin, / a še zmeraj živ, / še zmeraj boleč, / saj marsikomu / je padel najbližji — / padel je oče, / padla je mati, / padla je hči, / padel je sin...

Pesniško zbirko Pozabljeni listi lahko naročite v knjigarni Naša knjiga v Celovcu.

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Kulturno udejstvovanje in kritika

Tonči Schlapper

Močno je v nas še zasidrano mnenje, da je vsaka prireditev, ki je le nekoliko ugajala občinstvu dobra. Včasih se celo zadovoljimo z ugotovitvijo, da smo imeli slovensko prireditev. Če nam pa po kaki igri ali prireditvi kdo dobrohotno razkrije to ali ono napako in nam svetuje izboljšanje, mu užaljeni obrnemo hrbet, češ: bodi vesel, da sploh še kaj igramo. Mnogokrat smo iz golega samoljubja slepi in glubi za vsak koristen nasvet, ki bi nam pomogel do lepših uspehov.

Tako naziranje kulturnih delavcev in tak odnos do kulturnega udejstvovanja ne bosta povzdignila naše kulturne ravni, nas ne bosta dvignila iz zaostalosti, ki je naš največji sovražnik. V vsem našem kulturnem prizadevanju se moramo dosledno zavedati, da naj služi naš napor, ki ga vložimo n. pr. v igro ali kulturno prireditev, kulturnemu razmahu našega ljudstva in ne samo naši osebni slavi in zadovoljstvu. Zato mora biti tudi naš odnos do kritike tak, da ne vidimo v njej zlobnega zasmehovalca naših napak in neuspehov, temveč sredstvo, ki nam boče biti pomoč in svetovalec pri izboljšanju prireditvene kakovosti.

Vrednost naših kulturnih prireditev moramo presojati iz dveh stališč:

1. Po njihovi vsebini.
2. Po njihovi igralski in tehnični izvedbi.

Zavedajmo se, da zajame kulturna prireditev najširše naše ljudske množice in najbolj učinkovito vpliva na obiskovalce in gledalce. Dajanje in najbolj učinkovito približajo gledalcem v najbolj življenjski obliki in v njih zapustijo stalen ali vsaj dalj časa trajajoči vtis. Vtisi, ki jih je odnesel gledalec od prireditve, mu lahko mnogo koristijo, če ga navdušujejo za lepe človečanske ideale, če mu dajejo pobudo za dejanja v blagor skupnosti, če mu vcepijo ponos človeka z vero v svojo lastno moč in sposobnost, — prav tako pa mu lahko škodujejo, če mu izpodkopavajo žilavost zdravega človeka in zaupanje v samega sebe, če ga odvajajo od resničnega življenja in mu zagrinjajo podobo človeka, časa in družbe.

Zato je pravilna izbira prireditvene snovi, igre itd. neprecenljive važnosti in nalaga režiserju kot igralski skupini veliko odgovornost. Plehka, brezsmiselna in samo na zabavni učinek preračun-

nana prireditev ne ustreza potrebam in zahtevam ljudskega odra, še manj pa napredni vzgoji in kulturnemu dvigu našega ljudstva. To velja za veselo igro prav tako kakor za dramo in tragedijo. Posebno pri zadnji vrsti iger največkrat grešimo, če prevdarjamo pri izbiri, katera igra bo najbolj učinkovala na sentimentalne čute občinstva in izvajala ženicam solze ter raznežila srca vseh gledalcev. Pri tem pa mnogokrat ne premislimo, kako bo vplivala igra vzgojno ali poučevalno na občinstvo. Če s takega stališča prevdarjamo izbiro naših prireditev, potem smo zgrešili pot prosvete. Večkrat se tega niti ne zavedamo, ker ne preštudiramo pred pripravo prireditve temeljito njene snovi. V tem primeru naj nas opozori kulturna kri-

75 let
Slovenske
prosvetne
zveze

tika na storjene napake in nam pomaga razčleniti pomen in tendenco igre v celoti in v podrobnostih, da nam prikaže njene slabe in dobre, koristne in škodljive strani. Kritika naj torej poda pravilno razlago posameznih dramskih del, ki so jih igralci uprizorili na tem ali onem odru. Taka kritika bo pripomogla, da bodo igralske skupine pripravljale stalno boljše kulturne prireditev.

Občinstvo, ki je obiskalo prireditev, bo odneslo tem boljši in tem bolj dolgotrajni vtis, čimbolj dognana in umetniško dovršena, s tem pa tudi življenju bolj podobna se jim bodo predočila odrska dejanja. Vsak ve, kako se gledalci po dobri in lepo izvedeni igri pogovarjajo še dolgo časa o njej, o njenih posebnostih, o igralcih in o problemih, ki jih je prikazovala. Dolgo po takšni prireditvi se ljudje še bavijo z vprašanji, ki jim jih je nakazala ali razkrila odrska predstava. To hočemo z našim odskim udejstvovanjem tudi doseči. Dosegli pa bomo to v korist našega ljudstva samo tedaj, če mu bomo nudili res dobre in umetniško dovršene odrske predstave.

SVOBODA, februar 1949

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Mohorjeve knjige za leto 1984

Vodja založbe Mohorjeve družbe dipl. inž. Franc Kattinig je prejšnji teden zastopnikom tiska predstavil knjižno zbirko imenovane družbe za leto 1984. Poleg koledarja obsega zbirka pet knjig in sicer prevod romana Franca Werfla Bernardkina pesem, slikanico Martin potrebuje plašč, almanah ob 130-letnici MD, II. del Mauserjevega dela Le eno je potrebno in Ingoličevega mladinsko knjigo Tajno društvo PGC. K temu je možno dobiti Pratiko za leto 1984 in kot doplačilno knjigo še Janušovo zbirko Pesmi.

Knjižna zbirka stane skupno s koledarjem 556 šilingov, vendar je za ude nekoliko popusta, če zbirko kupijo skupaj s koledarjem. Cena za Pratiko znaša 40.—, za Janušove pesmi pa 180.— za vezano in 115.— šilingov za broširano zbirko.

Med knjigami zbirke je treba posebej omeniti almanah ob 130-letnici Mohorjeve družbe, v katerem je nakazana zgodovina te pomembne slovenske kulturne ustanove, dvojezično otroško slikanico, ki je vezana v trde platnice in je tudi v notranjosti opremljena z barvnimi ilustracijami ter dvojezično izdajo Ingoličevega dela Tajno društvo PGC, katerega prevod sta pripravila Alfonz Kopriva in Heidi Saxer. Med prevajalci (Bernardkina pesem) najdemo skupno s Karlom Mauserjem Janka Messnerja, kar je ob predstavitvenem omizju izzvalo vprašujoče začudenje. Tu je potem še Koledar, ki je pretežno napolnjen s prispevki o Koroški; očitno pa tudi tokrat ni šlo brez napadov na Jugoslavijo oz. Slovenijo. Za to je odgovorna politična emigracija, soodgovorni so tudi pri celovski MD, ki omogočajo tisk takih pamfletov.

Tudi v Podjuni planinska postojanka

Na željo članov Slovenskega planinskega društva je bil v soboto zvečer pri Mikeju v Lobniku informativni sestanek, katerega so se poleg planincev udeležili tudi kapelški prosvetarji. Zastopniki SPD iz Celovca so ob tej priložnosti med drugim povedali, da bodo pod Ojstro gradili planinsko postojanko, ki bo v glavnem služila planincem v Podjuni. Tako se bo uresničila dolgoletna želja, da ne bodo samo Rožani imeli to srečo, temveč da bo s to planinsko zgradbo zadoščeno vsem planincem na Koroškem, zlasti pa seveda Podjunčanom. Kot smo izvedeli iz ust predstavnika Slovenskega planinskega društva, pomeni ta projekt novo ero v planinski dejavnosti koroških Slovencev, kajti biti v posesti planinske postojanke pomeni ne samo poživiti in razširiti planinsko dejavnost tistega območja, marveč ustvariti novo možnost planinske medsebojne solidarnosti z vsemi planinci; skratka bodoča planinska postojanka v Podjuni bo dom srečanja z vsemi, ki ljubijo gore in naravo.

Kako lepa je narava in kako so planinci povezani z njo, je v prelepih barvnih diapozitivih na tem

srečanju demonstriral podpredsednik SPD Celovec Franci Kropivnik. Pokazal je dejavnost naše planinske organizacije in pa posebne lepote naših Karavank, ki se ponašajo z bogato in pestro floro in fauno. V neposredni bližini Železne Kaple je rajski svet, imenovan Meli (med Malo in Tolsto Košuto), kateremu je ravno „Selan“ (tako se

Mladinski kviz v radiu

Po uspeli televizijski premieri, o skupnem projektu RTV Ljubljana in ORF Celovec — Predor Karavanke — bo v sredo 14. decembra 1983 sodelovanje obeh sosednjih radijskih hiš poglobljeno z javno oddajo, ki jo bosta neposredno prenašala koroški in ljubljanski radio ob istem času. V mladinskem kvizu: „Spoznavajmo svet in domovino“ bosta v javnem studiu koroškega radia v Celovcu nastopili zastopstvi Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu in Strokovne šole za ženske poklice v Št. Jakobu, spored pa bo glasbeno popestrila domača pop-skupina Jagadani.

Vsaka tekmovalna ekipa bo v mladinskem kvizu odgovarjala na vprašanja iz zgodovine lastne šole in ustanove tekmecev. Zvezno gimnazijo za Slovence bodo zastopali osmošolci Pepe Starman, Anica Rössmann, Hanzi Wuzella in Magda Wieser ter sedmošolec Tomi Millonig. Strokovno šolo sester pa učenske tretjega letnika Vida Brumnik, Mili Dolinšek, Zorka Pasterk, Doris Petek in Zofí Sager.

Obe tekmovalni ekipi bodo seveda spremljali in v javni oddaji vzpodbujali številni navijači, v javnem studiu koroškega radia pa bo seveda prostor tudi za publiko, ki je blizu mladim in jo zanima naša polpretekla zgodovina. Direktni prenos se bo začel točno ob 21.00 uri in bo trajal eno uro. Pred kvizom pa bodo v enournem koncertu od 19.30 do 20.30 zabavali publiko Jagadani.

sam rad imenuje Franci Kropivnik) in avtor predavanja dal svoj pečat in ga odkril (vpisna knjiga SPD Celovec) široki planinski javnosti.

Zemljišče za novo planinsko postojanko je dala na razpolago znana zavedna družina Sadolšek pd. Mikej v Lobniku. Zemljišče je že prenamenjeno. Nova koča bo v centru gorskega območja Podjune (okrog 1300 m visoko) na prisojni legi razgledne Ojstre s čudovitim pogledom na Košuto, Olševo in na Kamniške planine.

Po 15 letih iskanja in prizadevanj se je le končno posrečilo dobiti zemljišče (v najem) in tako ustvariti pogoje za realizacijo tretje slovenske zamejske planinske postojanke (prva na Bleščeči, druga v Žabnicah v italijanski Kanalski dolini), na kar so slovenski planinci na Koroškem še prav posebno ponosni.

Koncert KPPZ v Pliberku

Preteklo soboto je Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku imelo v gosteh Koroški partizanski pevski zbor iz Celovca. To je bil obenem tudi njihov prvi samostojni nastop v pliberškem okrožju. Koncert z Prežihovimi literarnimi vločki je bil posvečen njegovi 90-letnici rojstva. Celotni večer je bil sestavljen v skladno celoto, v smiselno povezavo tekstov in pesmi. Ta koncertni večer nas je seznanil z delom avstrijskega delavskega gibanja na Dunaju v letu 1934. Podoživljali pa smo skozi pisateljeve besede tudi vse stiske, strah, grozote in nasilstva, ki jih je rodil najstrahotnejši čas naše polpretekle zgodovine. Začutili pa smo tudi vso tisto prepričano močno voljo po uporu, ki nam je rodila svobodo.

To je bil koncertni večer, ki je bil sestavljen popolnoma drugače, kot si je marsikateri obiskovalec predstavljal, torej zgolj samo romantični pevski večer. Bil je nekaj globljega, dal nam je nekaj več.

Temu koncertnemu večeru Koroškega partizanskega pevskega zbora iz Celovca so poleg številnih obiskovalcev prisostvovali tudi delegacije občinskih in kulturnih ustanov iz Raven na Koroškem, navzoči pa so bili tudi podžupan občine Pliberk Fric Kumer, kulturni referent občine Pliberk Stanko Vavti, frakcijski vodja EL Fric Kert, organizacijski sekretar za kulturo pri CK Slovenije prof. Josip Košuta in dipl. trg. Janko Urank, predsednik Združenja staršev Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, s katero ima Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v letošnjem šolskem letu kulturno sodelovanje.

Anita Hudl

Dob pri Pliberku

Nedavno tega je praznoval še mladosten in poln življenjske volje Jožef Katz, pd. Bošnjak v Dobu svojo 80-letnico. Kdor pozna Bošnjakovo kmetijo, ob cesti, ki vodi iz Pliberka proti Labotu, ve, da na tej trdni in kleni slovenski domačiji vzorno gospodarji Bošnjakov gospodar Jožef Katz s svojo pridno ženo ter s svojimi hčerkami in sinovi.

Jubilantova življenjska pot je strma in polna prizadevanj, ne samo zase, temveč tudi za obstoj našega življenja na Koroškem. Vedno ga srečavamo na naših prireditvah vsega veselega nad uspehi naših prizadevanj in dela. Ob vseh teh prijetnih dogodkih pa jubilar vedno s skrbjo gleda na razvoj našega narodnega vprašanja za dosego pravic in bodočega obstoja; ali bomo dovolj močni, da bomo zmogli vzdržati še nadaljnjih tisoč let. V vseh teh skrbih in prizadevanju za naš življenj, se je naš jubilar zavedal naše gospodarske moči v obliki samopomoči in se vključil kot član in bil pozneje dolgoletni odbornik naše Posojilnice, za kar je dobil tudi zadržno priznanje. Z vso skrbjo je obdeloval svojo zemljo, da mu je dajala vsakdanji kruh in pa zaslužek, da je mogel gospodarske potrebe vskladiti z razvojem časa. Ni bilo lahko, vendar je naš jubilar znal vse te življenjske preizkušnje in naloge mojstrsko obvladati.

Ob vsem tem delu in skrbi za narod ter obstoj domačije in družine, je skupno z ženo znal svojim otrokom v njihova mlada srca vcepiti zavest narodne pripadnosti, tako da se z vso vnemo že vključuje v delo za obstoj slovenske narodne skupnosti. Ves ponosen in žareč gleda danes ob visokem jubileju na svoje delo in na svoj rod, ki prav tako korajžno in trdno stopa po stopinjah, ki jih je prehodil na svoji življenjski poti.

Številnim čestitkam z najboljšimi željami so se pridružili tudi zastopni-

ki Zveze koroških partizanov, Posojilnice Pliberk in Krajevnega odbora Zveze slovenskih organizacij.

Našemu jubilaru kličemo na mnogo let!

ikej

Tomaž Koban

80-LETNIK

Včeraj je Tomaž Koban pd. Šmon iz Šentgandolja pri Kotmari vasi obhajal 80-letni življenjski jubilej. Jubilara poznamo kot dolgoletnega aktivnega zadruženika in kulturnega delavca, ki je vse svoje življenje posvetil enemu cilju — služiti svojemu ljudstvu. Kotmara vas in okolica je tesno povezana z dejavnostjo Tomaža Kobana, ki je bil aktiven na vseh območjih narodnega dela, tudi v komunalni politiki, saj je bil občinski odbornik in kratak čas celo kotmirski župan. Pri Šmonu se je nekoč odvijalo vse narodno življenje in še danes prihajamo radi k njemu na posvet, saj je človek z velikimi življenjskimi izkušnjami.

Ob njegovem prazniku mu iskreno čestitamo z željo, da bi bil čil in zdrav in še dolga leta med nami.

Številnim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika, čigar zvesti bralec je naš jubilar.

Vsa gradbena dela izvaja za ugodno ceno, vaš

gradbeni mojster
JOZI PAK
Trabesinje/Trabesing 26
9071 Kotmara vas/Köttmannsdorf
Prevezam tudi načrtovanja, proračune stroškov, izvajam statična in toplotno-izolacijska preračunavanja in drugo

Umrli je Gašper Ogris-Martič

Pretrpela nas je žalostna vest, da je kruta smrt iz naše srede iztrgala mnogo premlado življenje Gašperja Ogrisa-Martiča, starega komaj 51 let.

Pokojni Hašpi, tako so ga imenovali domačini in prijatelji, je sin pred leti umrlega Janka Ogrisa, nekdanjega deželnega poslanca in brat prav tako nekdanjega deželnega poslanca in sedanjega bilčovskega župana Hanzija Ogrisa pd. Miklavža.

S smrtjo Gašperja Ogrisa-Martiča smo zabili plemenitega človeka, kakršnih je le malo v naši deželi, moža dejanj in klene ga značaja ter moža, ki se je vse svoje življenje razdal za narodov blagor.

Pogreb pokojnika je bil v sredo ob ogromni udeležbi pogrebcev. Ženi in otrokom ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

Podrobneje bomo poročali prihodnjič.

Miklavževanje v Železni Kapli

Miklavžev obisk v Železni Kapli je bil letos posebno slovesen. Sivi škof in njegovo spremstvo so prišli s peljem in v najlepših oblačilih. Opereta Miklavž prihaja je ugajala vsem, ki so napolnili dvorano.

Domala petdeset angelčkov se je sukalo in je pelo na odru, in skoraj dvajset parkljev je oder že v naslednjem prizoru spremenilo v pravi luciferjev pekel — v katerem se je povrh še resnično kadilo. Končno so bili še mnogi obdarovani.

Največ daril in pohvale bi seveda zaslužili Joško Wrulich zborovodja SPD „Zarja“ kot odgovorni za vse pevске ločke, Stefi Piskernig za dovršeno spremljavo na klavirju, ter režiser družva in vodja celotne nedeljske prireditve Poldej Cunder. Imenovanim, ostalim pomočnikom, staršem, ki so pošiljali mladino na vaje in moškemu zboru društva se je še posebej zahvalil predsednik „Zarje“.

Ob 90-letnici rojstva Prežihovega Voranca

PUNT

Koncert in recitativ KPPZ
v nedeljo 18. decembra 1983 ob 14.30 uri v Kulturnem domu na Radišah
Prireditelj: SPD „Radiše“ in Slovenska prosvetna zveza

„Gast 84“ - spet z mednarodnim tekmovanjem mladih kuharjev

Posebnost prihodnjega strokovnega sejma gastronomije in turizma „Gast 84“ na celovškem sejmskem razstavišču, ki bo v času od 17. do 22. marca, bo spet mednarodno tekmovanje mladih kuharjev. Tokrat se bodo med seboj v pripravljanih nacionalnih in mednarodnih jedil pomerile sledeče tri skupine — iz Kopenhagna na Danskem, iz Celja v Sloveniji in z Dunaja v Avstriji. Voditelji teh skupin so se pred nedavnim srečali v Celovcu, kjer so se s predsednikom mednarodne žirije trg. svetnikom Jarom Kindlom skupno pogovorili

o pripravah tega najbolj privlačnega programa prihodnjega strokovnega sejma „Gast 84“.

Že ime strokovni sejem pove, da je namenjen „strokovni“ publiki — interesantom iz tistih strokovnih skupin, ki so bolj ali manj povezane z gospodarskimi dejavnostmi gostinstva in tujskega prometa.

To bo že 12. tekmovanje v okviru strokovnega sejma „Gast“, ki bo prihodnje leto že 14-ič odprl svoja vrata in bo na razpolago veliki množici obiskovalcev iz tu in inozemstva.

PRIREDITVE

SVEČE
VEČER DOMAČIH PRIPOVEDNIKOV
Voranc in Barbi Gabriel v soboto 10. decembra 1983 ob 19. uri v stari šoli v Svečah.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah

CELOVEC
ADVENTNO SREČANJE
v četrtek 15. decembra 1983, od 9. do 16. ure v Slomškovem dekliškem domu v Celovcu, 10.-Oktober-Str., 1. nadstropje.

Spored:
9.00 oblikovanje duhov. življenja v družini (dekan Poldej Kassl)
11.00 sv. maša - žpk. Val. Gotthart
12.00 kosilo (cena 60 šil.)
Prireditelj: Referat za žene pri Kat. delovnem odboru

CELOVEC
Dramska skupina graških študentov vabi na premiero igre

VETER
(Smiljan Rozman)
v ponedeljek 19. decembra 1983, ob 19.30 uri v Marijanišču v Celovcu.
Prireditelja: SKD v Celovcu in Mohorjevi dijaški dom „Marijanišče“

OBVESTILO
Slovensko planinsko društvo Celovec sporoča, da je planinska postojanka „Koča nad Arihovo pečjo“ na Bleščeči odprta ob nedeljah in praznikih in to ob vsakem vremenu. Poudarjamo, da koča ni oskrbovana, pač pa so na razpolago uporaba kuhinje in ležišča. Člani Slovenskega planinskega društva dobijo ključ za kočo pri Tončiju Korenu v Šentjakobu v Rožu (trgovina za obutev).

ZVABEK
OBČNI ZBOR
KPD „Drava“ v Zvabeku
v petek 9. decembra 1983 ob 19.30 uri v farnem domu v Zvabeku.

ZVABEK
MLADINSKA ADVENTNA MAŠA IN BAZAR V ZVABEKU
v nedeljo 18. decembra 1983
Prireditelj: Katoliška mladina Pliberk - Zvabek - Suha - Vogrče

CELOVEC
PRODAJNA RAZSTAVA SLOVENSKEGA GRAFIKOV
v Mohorjevi knjigarni, Celovec, Viktringer Ring 26
Razstava bo odprta do 31. decembra.

ŽELEZNA KAPLA
SREČANJE GLEDALIŠKIH SKUPIN
v nedeljo 11. decembra 1983 ob 14. uri v farni dvorani v Železni Kapli. Sodelujejo: Oder mladje, Lutke mladje, Kabaret mladje, Lutkarji KPD Šmihel.
Prir.: Krščanska kulturna zveza

PLIBERK
SREČANJE V ADVENTU
v nedeljo 11. decembra 1983, ob 14. uri v farni dvorani v Pliberku.
Vabijo: Katoliška mladina Pliberk - Zvabek - Suha - Vogrče

OBIRSKO
TEČAJ ZA ROČNO DELO (2. del)
v petek 16. decembra 1983, ob 18. uri pri Kovaču na Obirskem.
Vodi: Danica Karničar
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem

CELOVEC
IZREDNI OBČNI ZBOR Slovenskega atletskega kluba
v nedeljo 11. decembra 1983 ob 14. uri v dijaškem domu SSD (Mikschallee) v Celovcu.

Na dnevnem redu so poročila, sprejemba pravil, volitve in razno. Prosimo Vas, da plačate članarino najkasneje do 6. 12. 83 za leto 1983, ki znaša 100 šilingov. Kdor ni plačal članarine, na občnem zboru nima volilne pravice!
Prisrčno vabljeni!

CELOVEC
Predstava s
„KOMEDIJANTI“ (Kabaret - pantomima)
v sredo 14. decembra 1983, ob 20. uri v Domu glasbe v Modri dvorani.

Nagrade
AVNOJ 1983

Ob praznovanju dneva republike SFRJ 29. novembra, podelijo tudi vsakoletne nagrade AVNOJ. Podelijo jih za razna področja dejavnosti posameznikov, organizacij in ustanov. Odbor za nagrade AVNOJ je od skupno 105 predlogov to najvišjo jugoslovansko družbeno politično nagrado dodelil 15 posameznikom in 10 organizacijam združenega dela. V Sloveniji sta to pomembno družbeno priznanje za svoje delo prejela akademik Anton Ingolič na področju književnosti in Vida Tomšič na področju družbenih ved. Med nagrajenimi organizacijami združenega dela pa je iz Slovenije delovna organizacija Elan — tovarna športne opreme iz Begunj in sicer za velike uspehe pri proizvodnji smuči, športne in navtične opreme.

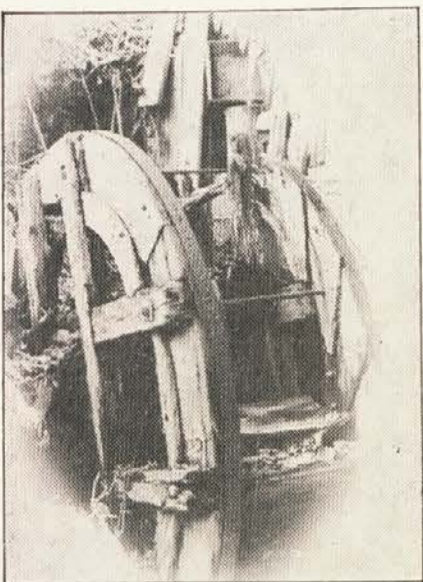
V tozadavnih utemeljitvah je med drugim povedano: Akademik Anton Ingolič v slovenski književnosti nastopa že dobrih petdeset let kot izvrsten prevajalec in eden najpomembnejših in najuglednejših slovenskih pripovednikov. Ingolič je začel pisati na začetku tridesetih let skupaj z Vorancem, Miškom Kranjcem in kasneje Cirilom Kosmačem o ljudeh in zemlji med Ptujem in Dravo, obravnaval je socialno tematiko, ki je tesno povezana s stvarnostjo slovenskega človeka.

Vida Tomšič, družbenopolitična delavka, rezervni podpolkovnik JLA, redna profesorica za področje družinskih razmerij, predsednica družbenega sveta SR Slovenije za mednarodne odnose in častna doktorica univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. Domača in svetovna javnost jo pozna še zlasti kot avtorico številnih knjig in drugih del s področja družinskih razmerij in meddržavnih odnosov. Na področju družinskih razmerij se Vida Tomšič odlikuje s poglobljeno marksistično analizo ženskega vprašanja, še zlasti problema varstva, materinstva, načrtovanja družine in svobodnega odločanja o rojstvu otrok. Žensko vprašanje obravnava kot vprašanje enakopravnega uveljavljanja žensk in moških in s tem povezanih sprememb v zakonskih in družinskih razmerjih.

Nagrajencema Vidi Tomšič in Antonu Ingoliču ter DO Elan k nagradi AVNOJ iskreno čestitamo in pri njihovem nadaljnjem delu želimo še mnogo uspeha.

Ob razstavi M. Obilčnika na Dunaju

Hrepenenje našega ljudstva

Pod geslom „Usahnjeni tok“, je bila pretekli teden v prostorih Kluba Slovenskih študentov na Dunaju odprta foto-razstava mladega umetnika Miha Obilčnika.

Osrednji motiv njegovega ustvarjanja je odkritje preteklih kulturno-zgodovinskih in gospodarskih podob in zanimivosti, ki so vsekakor oblikovale specifični razvoj Slovencev.

Izhodišna točka pri slikanju umetniškospomeniških objektov pa so spomini na vse, kar je nekdanje bilo, spojeno v podobi mlina — slikovito zanimiv v fragmentih — danes obsojen na muzealno življenje.

V velikanski razvalini mlina, kot pravi zaklad kulturno-gospodarske-

ga pričevanja z bogato cvetelimi življenjem v združništvu, se zrcali srce, žalost in hrepenenje našega ljudstva.

Četudi imajo posameznosti vsaka svoj motiv, vendar se kot celota izraža v propadu „arheološke najdbe“.

P. B.

Ukve

V Ukvah v Kanalski dolini je umrl v 95. letu starosti Valentin Prešeren. Pokojnik je bil znan rodoljub, ki je ključoval nacionalnemu pritisku in vztrajal kot klena slovenska korenina. Svoje gostinsko podjetje je vzorno vodil in tudi svoje otroke vzgojil v zavedne člane slovenske narodne skupnosti. Valentin Prešeren je podpiral tudi slovensko mladino in ji dajal na razpolago svoje prostore za seminarje in počitnice.

Svojem ob izgubi očeta izrekamo naše globoko sočutje.

RAZSTAVA

V Mohorjevi knjigarni v Celovcu so v ponedeljek odprli prodajno razstavo izvornih božičnih in novoletnih biljetk Andreje Zikulnig in Karla Vouka. Razstava bo odprta do 31. decembra, do tlej pa je možno tudi kupiti razstavljene biljetke mladih umetnikov.

Na otvoritvi je govoril vodja kulturne urada v Beljaku Adolf Scherer, ki je pod temo „Prijatelji — tudi tam“, pripovedoval o svojih izkušnjah s kulturno izmenjavo Koroška-Slovenija.

15. Koroški kulturni dnevi

bodo od 27. (s pričetkom ob 9.00 uri) do 28. decembra 1983
v prostorih Slomškovega doma Mohorjeve v Celovcu,
10.-Oktober-Straße 25.

Predvidena so predavanja in diskusije o dramski dejavnosti pri koroških Slovencih, o ljudski igri in gledališkem jeziku, v drugem delu pa o ekoloških problemih, vojaški ogroženosti Evrope in o mirovnem gibanju.

V okvirnem programu bodo likovna razstava, razstava o diskriminaciji žensk ter dramska predstava Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju.

Koroške kulturne dni bo zaključila OKROGLA MIZA na temo „Bomo preživeli?“

Sodelovali bodo mednarodno znani predavatelji in strokovnjaki.

Podrobnejši spored 15. Koroških kulturnih dni bomo objavili prihodnji teden.

Zaupanje vase omogoča zaupanje
v realistično oceno drugih

Povejte mi, kakšni so Vaši medčloveški odnosi, pa Vam bom povedala, kako stoji z Vašo samozavestjo. Priznam, da zveni trditev, ki sem jo postavila, provokantno, vendar pa velja dejstvo, da je vzrok večine medčloveških problemov pomanjkanje samozavesti ali pa manjvrednostni občutki posameznika. Če bi se vsak zavedal samega sebe, svojih potreb, če bi realistično znal ocenjevati svojo osebnost, dobre in slabe lastnosti, če bi sebe sprejel takšnega kot je in se ne bi boril proti sebi ali pa prikrival deleže svojega jaza, bi bil tudi bolj „odprt“ za druge.

Kdo ne pozna občutka praznine in manjvrednosti? Velikokrat nas zunanje okoliščine privedejo tako daleč, da postanemo depresivni, včasih pa nas privede tako daleč tudi lasten občutek nezadostnosti. Cilji, ki smo si jih postavili, se nam zaide nedosegljivi, ostane pa nam občutek manjvrednosti. Če se nahajamo v takšnem stanju, potem smo tudi na zunaj „zaprti“. Izogibamo se ljudem ali pa jih srečavamo polni nezaupanja. Z občutkom vrednosti smo izgubili tudi jasen pogled za realnost. Človek, ki se počuti manjvrednega, pričakuje tudi od soljudi, da ga ne cenijo, da ga varajo in zaničujejo. Ker pa vedno pričakuje najslabše, s svojim ravnanjem nazadnje doseže ravno, česar se boji. Strah utesnjuje in zamegli pogled za realnost. Če človek v tem svojem strahu doživi še dodaten poraz, potem začne obupavati.

Občutek vrednosti ni prirojen — priučili smo se ga v prvih letih otroštva v družini. Starši so nam dostikrat z besedami pa tudi z mimiko in gestiko posredovali občutek vrednosti in zaupanja ali pa občutek manjvrednosti, nezadostnosti in nezaupanja.

Občutek samozavesti raste v atmosferi, kjer se cenijo individualne razlike, v atmosferi tolerance, odkritega pogovora, v atmosferi, kjer je možno govoriti

o svojih potrebah, o svojih razočaranjih, kjer so odrasli in otroci partnerji. Če pa otrok dorašča v atmosferi strogih pravil, trde kritike in kazni (avtoritarno vzdušje, kjer je odrasel vreden več kot otrok), potem se bo tudi kot odrasel počutil nezadostnega, ostal mu bo občutek, da nikomur ne more narediti prav, da je manjvreden. Ostalo pa mu bo tudi nezaupanje v sebe in svoje lastnosti in možnosti pa tudi nezaupanje v druge.

Dejstvo, da je občutek manjvrednosti priučen, lahko v nas zbuja občutek resignacije, češ da smo pač dorasli v avtoritarni družini, kjer je odločal samo oče, ali pa mati, zdaj pa nam ne uspe zaupati vase, če nam to zaupanje ne potrjuje avtoriteta, bodisi v poklicnem življenju ali pa naš partner. Občutek vrednosti je odvisen od drugih, ni pa utrjen v nas samih.

Poleg tega „osebnega občutka manjvrednosti“, ki ima svoje korenine v vzgoji, pa smo velikokrat doživeli občutek manjvrednosti tudi v družbi, kot pripadniki slovenske manjšine — saj smo dostikrat občutili na lastni koži, da „Nemec velja več, kot Slovenec“.

Kdo se naj ob teh doživetjih še čudi, da nam tako težko uspe realistično ocenjevati sebe in svoje možnosti?

Ravno v dejstvu, da je občutek nezaupanja vase prirojen, pa leži tudi upanje, kajti če smo se enkrat nekaj naučili, potem se v bodočnosti, z novimi izkušnjami lahko naučimo tudi nekaj novega, namreč zaupati vase, ceniti sebe, takšne kot smo, akceptirati in realistično ocenjevati naše možnosti, naše dobre in slabe lastnosti. Zaupanje vase pa nam bo olajšalo tudi zaupanje v medčloveških odnosih in realistično ocenjevanje drugih. Še nekaj ob robu: ali ste že opazili, da pri drugih obsojate najbolj tiste lastnosti, ki jih imate tudi sami, ki jih pa na sebi ne marate, obsojate ali celo zaničujete?

Štefka Vavti

ŠTEFKA VAVTI

Problemi in možnosti rešitve
gospodarskega položaja v obrobni predelih

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Visoki delež kmečkih obratov je nazadoval v korist naseljenih podjetij. Industrija pa proizvaja predvsem izdelke, ki so močno odvisni od konjunktura, na primer lesne izdelke, tekstilije ipd. Dejstvo, da se je naselilo več velikih podjetij z inozemsko udeležbo ali podružnic podjetij iz drugih predelov Avstrije, Španije, podeželjsko območje (periferijo) v odvisnost od večjih industrijskih krajev (centrov). O podjetniški politiki ne morejo več odločati v prvi vrsti prizadeti sami — ker odločajo velikokrat tuji interesi, odločajo tisti, ki imajo kapital, ki imajo v rokah obratna sredstva. To pa ima za posledico, da postaja podeželje „notranja kolonija“ v državi, ki je povržena dvojnemu izkoriščanju:

1. izkoriščanju delavca in
2. izkoriščanju nerazvitega območja

Socio-ekonomska struktura se začne spreminjati, postaja vsebolj

odvisna od večjih centrov in velikih koncernov (pri prodaji izdelkov, pri ohranitvi delovnih mest itd.), pojavljajo se socialni problemi, kot so: dnevno in tedensko nihanje, odseljevanje in zastaranje območja, brezposelnost, pomanjkanje učnih mest, nizke plače in nizka kvalifikacija delavcev, slabi delovni pogoji zaradi zastarele tehnologije ipd.

Zaradi eksistenčne odvisnosti od delovnega mesta postaja delavec vsebolj orodje kapitala — nima več možnosti soodločanja, pusti se igravati drug proti drugemu (konkurenca za delovno mesto), dela brezplačne nadure ali se pusti poslati na „prostovoljni“ dopust, če ni dovolj dela.

Ob vsem tem pa prizadeti pozabljajo, da pravzaprav vsi „sedijo v istem čolnu“, da rešitve problemov ne bodo našli, dokler bo delavec izpodrival delavca, temveč le če se bodo skupno borili za boljše delovne pogoje, za možnosti sood-

ločanja pri naseljevanju podjetij itd.

Kot smo videli iz naštetih dejavnikov, rešitve problemov ne bomo našli v večji odvisnosti od centrov, kajti odvisnost na daljši rok naspotno prinaša le še več problemov. Zato je potrebno, da iščemo druge možnosti. V tem smislu bom skušala nakazati alternativo, ki je v zadnjih letih pridobila na veljavi in moči v pristojnih znanstvenih krogih.

Dejstva kažejo, da v svetovnem merilu (dežele v razvoju — industrijske dežele) in znotraj države (velemesta — podeželjski kraji) vladajo isti mehanizmi (kolonializacija), zato bodo tudi rešitve problemov, ki jih imajo prizadeti, podobne.

Prvi korak bi bil, da se prizadeti zavejo svoje odvisnosti od „močnejšega“, da pa se po drugi strani zavedajo tudi svojih lastnih možnosti in zmogljivosti. V svoji odvis-

nosti zaupajo predvsem v pomoč „od zunaj“ — čeprav se je le-ta že tolikokrat izkazala za dodatno breme. Emancipacija iz te odvisnosti bo uspela samo, če bodo prizadeti kraji našli spet poti k avtonomnemu razvoju, po načelu zaupanja v lastno moč in zanašanja na lastne zmogljivosti. V določeni meri bi to lahko pomenilo tudi korak nazaj k tradicionalnim strukturam. Pri tem mislim predvsem izdelovanje za lastne potrebe, zmanjšanje uvoza iz drugih krajev (centrov), prednost domačim surovinam, sodelovanje med različnimi obrati celotnega območja s podobno strukturo — to bi pomenilo tudi pospeševanje maloobmejnega prometa, ker je območje onstran meje po strukturi podobno našim krajem, širše regionalno sodelovanje, samoupravljanje, več možnosti soodločanja v politiki, več odgovornosti za lastni razvoj (ki se je v zadnjih letih velikokrat delegirala „na zunaj“).

Trenutno vlada med prebivalstvom ozračje resignacije in apatije, primanjkuje pa aktivnosti, solidarnosti med prizadetimi. Vsaj deloma je za takšno stanje gotovo odgovoren tudi naš sistem, ki si pri-

vzgaja državljana, ki ni preveč kritičen, za katerega je beseda „konkurenca“ pomembnejša od solidarnosti.

V bodoče bi bilo treba vsebolj pospeševati obrate, ki so prilagojeni obrobni območju po svoji tehnologiji, potrebnih surovinah, kupcu, ipd., zmanjšati pa vpliv, ki ga imajo na naše območje veliki industrijski centri. Socio-ekonomska in politična slabost obrobni krajev ni v prvi vrsti znamenje zaostajanja za centri, temveč posledica vladajočega gospodarskega sistema, ki ne dopušča avtonomnega razvoja (ker bi npr. industrijski centri lahko zgubili trg za svoje izdelke, če bi se naše območje preskrbovalo avtonomno). Najti bi morali nove oblike proizvodnje, oblike, ki bi bile prilagojene možnostim na podeželju, in tehnologijo, ki bi varovala okolje.

Podeželjskih krajev ni možno razvijati po vzoru industrijskih centrov, ker na podeželju vladajo druge zakonitosti, ker se socio-ekonomska struktura na podeželju bistveno razlikuje od strukture v velemestih in velikih industrijskih centrih.

(Se nadaljuje)

Prežih v nemščini

V jezik, ki je bil Prežihu po slovenskemu najbližji, v nemščino, so se njegova dela doslej prevajala precej redko. Razen „Samorastnikov“, ki so 1963 izšli v Messnerjevem prevodu, v knjižni obliki ni doslej izšlo še nič. Zato pa smo dobili pred kratkim kar dve njegovi deli v nemščini: **Požganica** in popravljene **Samorastnike**. Obe deli —

Prežihov Voranc: Die Brandalm. Roman aus den Umsturztagen. Prevedla Anton Svetina in Peter Wieser. — Založba Drava in Založništvo Tržaškega tiska, Celovec in Trst 1983; platno, 472 str.
Prežihov Voranc: Wildwüchslinge. Prevedel Janko Messner. — Založba Drava in Založništvo Tržaškega tiska, Celovec in Trst 1983; platno, 260 str.

— sta izdali zamejski založbi v Celovcu in Trstu skupno. Predvsem za „plebiscitni roman“ **Požganica** je bil že čas, da je — potem ko so kominformovske zdrahe pred 35 leti preprečile njegov izid — končno dosegljiv tudi za nemškojezičnega bralca.

Takorekoč **Požganici** na pot pa sta isti založbi dali dva eseja —

Janko Pleterski, Drago Druškovič: Der ungleiche Grenzstreit. — Založba Drava in Založništvo Tržaškega tiska, Celovec in Trst 1983; platno, 76 str.

— ki zdržita kritiko tudi kot samostojno delo, predvsem še Pleterskega študija o zgodovinskih ozadjih plebiscita leta 1920.

Vsem trem knjigam je dal Matjaž Vipotnik izvršno opremo.

književni
vestnik

„Prežih je bil nenehno zavzet za Koroško“

Drago Druškovič o Prežihovem odnosu do Koroške in o „Požganici“

Prežihove stalne povezanosti s Slovenci na Koroškem in njihovim prizadevanjem za narodnostno enakopravnost ni treba posebej poudarjati. Njegova zavzetost je bila stalna, vendar ne sentimentalna. Pa še pravi Korošec je bil: njegov prednik se je iz Globasnice priselil v Kotlje.

Ob njegovi devetdesetletnici smo se pogovarjali z urednikom njegovih zbranih del Dragom Druškovičem, ki je precejšen del svoje energije posvetil raziskovanju Prežihovega življenja in dela, o čemer priča že okoli tisoč strani študij in opomb, ki jih je napisal.

Slovenski vestnik: Pred kratkim je izšla deseta knjiga Zbranih del Prežihovega Voranca, v kateri so zbrani njegovi politični spisi. Med njimi najdemo tudi precej spisov, ki se ukvarjajo s koroškim vprašanjem.

DRUŠKOVIČ: Za Koroško je mogoče zanimivo in novo predvsem pismo centralnega komiteja KPJ centralnemu komiteju avstrijske komunistične stranke iz januarja 1934. To pismo je vsekakor formuliral Voranc, v njem pa govori o slovenski materinščini koroških Slovencev. In sicer zavrača tezo, da slovenski jezik na Koroškem ne bi šla v splošni okvir slovenščine, da bi Korošcem knjižna slovenščina bila tuja. Torej zavrača predvsem vindišarstvo. Potem govori tudi o nujnosti, da avstrijski komunisti sodelujejo z narodnorevolucionarnimi in naprednimi koroškimi študenti na Dunaju, s katerimi je takrat imel stik.

SV: Kako se pa skozi desetletja razvija Prežihov odnos do Koroške, od plebiscitne dobe do povojnih let?

DRUŠKOVIČ: Njegov odnos do Koroške je nenehna zavzetost zanj. Ze v plebiscitnem obdobju je terjal skupno angažiranje delavstva, ne pa boj med obema. Tu gre za tako imenovano skupino plebiscitnih člankov, ki so zbrani v desetem zvezku Zbranih del. Nato je v začetku tridesetih let zelo angažiran za narodnorevolucionarnega duha med koroškimi študenti na Dunaju. Tačas je ravno pisal osnove za brošuro *Boj za osvoboditev in združitev slovenskega naroda*. Bil je tudi zelo pozoren na posamezne članke, ki so izhajali v nemškem časopisu v zvezi s Koroško.

SV: Pa je v njegovem odnosu opaziti kako zarez?

DRUŠKOVIČ: Ne, nobene. Opaziti je kar naprej skrajno prizadevanje za pomoč in za razvoj, vendar pa različno od meščanskih pojmovanj, saj vseskozi sili stran npr. od sentimentalnega objokovanja.

SV: Torej ni mogoče skonstruirati nobenega nasprotja med njegovimi plebiscitnimi članki, kjer se distancira od plebiscitnih bojev, in recimo njegovo brošuro „O slovenskih mejah“ med drugo svetovno vojno?

DRUŠKOVIČ: Ne. Vidimo skladen razvoj. Voranc ima svojo marksistično logiko in tudi ob primeru slovenskih meja vedno zagovarja anti-imperialistične in neagresivne rešitve. Torej proletarijat se ne sme bojovati med seboj, temveč mora graditi mostove. Pri slovenskih mejah sicer vztraja pri tem, da ne priznava pomenčevanja, do katerega je prišlo v novjšem imperialističnem času. To zavrača, čeprav kaže v raznih člankih precej razumevanja za družbene procese, ki pa jih ne odobrava. V zadnjem obdobju pa je jasna hudo zavzetost za uveljavljanje koroških Slo-

Drago Druškovič

vencev in je tudi zelo prizadet ob razvoju, do katerega pride. Vaško snov obravnava v okvirih proizvajalnega dogajanja, v okvirih družbene zakonitosti in odnosov med ljudmi ob izteku predindustrijske družbe. Nikoli pa pri tem ne zapada v domačijstvo, v „Heimatdichtung“, ne v idilo ali v idealizirani kult zemlje in krvi, niti v povečevanje elementarnosti in primitivnosti.

SV: Kako se pa v tej luči kaže njegov odnos do Perkoniga?

DRUŠKOVIČ: Voranc je vedel za Perkoniga in ga v delu *Drava teče proti vzhodu* tudi omenja. Pravi, da je tako imenovana pomenčena kultura kljub temu dala tudi izraze dobre literature, čeprav je odtujena. Tu omenja tudi Perkoniga. Na drugi strani pa Perkonig v esaju o koroškem Slovincu po vojni omenja, da sicer ni bral *Požganice*, da pa je slišal o njej in da ima oceno, da je v tem delu problem plebiscita široko in globoko zajet. Osebnost pa se nista nikoli srečala, poznala sta se le posredno.

SV: Koliko prihaja v Požganici do izraza pisatelj-literat in koliko politik? Kakšno je razmerje med tema dvema stranema Prežihovega Voranca?

DRUŠKOVIČ: Voranc sam pravi, da je *Požganico* pisal in dopolnjeval v takem času, ko je bil strašno zaposlen, in da se mora to najbrž delu tudi poznati. Seveda je težil za tem, da bi snov obravnaval z obče človeških in slovenskih stališč, da pa je roman v glavnem pisan zoper tradicionalnega sovražnika imperialista, ki je vedno zatiral Slovence. To je nekako srž Vorancjevih pogledov na to. *Požganica* je ob izidu bila presenečenje, doživela je dobro kritiko, celo ljubljansko mestno nagrado. Vsi so priznavali njegov talent, nekateri pa so

imeli tudi manjše kritične pripombe. *Požganica* je očitno še danes zelo bralna zadeva, kljub morebitnim slabostim, saj bi lahko kdo našel kje neravnovesje med obema taboroma. Voranc pač skuša iskati vzroke, zakaj se je proletarijat odločil tako, kakor se je, zakaj je bil kmet takšen, kakršen je bil. To je zapisal z velikim smislom za politiko in sociologijo.

SV: Kakšno je sporočilo „Požganice“ za nemškega bralca današnjega rodu, ki ni tako povezan s Koroško?

DRUŠKOVIČ: Sporočilo za nemškega bralca je prikaz, kako se je razvijal narodnostni spopad na tem območju, kako ta majhen rob majhnega naroda ni bil dorasel vsem tistim tradicionalnim silam, ki so ga že prej obvladovale. Nemštvo je bilo v prednosti in zato do afirmacije Slovencev ni prišlo. Bilo je celo tako, da je delavstvo v nekem pomenu enačilo vse napredno z nemštvom, zelo odvisni slovenski življenjski pa tudi takrat kljub nekaterim novim dogajanjem ni prišel do izraza. Tedaj se nikakor ni odločalo o narodnostni pripadnosti, temveč o socialni. To Voranc tudi točno pove, da so se ljudje odločali po socialnem poreklu, po *Klassenbewusstsein*. Ta zavest pa je bila pri delavstvu močno pod vplivom socialdemokracije, ki je bila prepričana, da je absolutno pravi nosilec naprednega gibanja in da je vse drugo nazadnjaško. Nemec pa napredek, to je ena in ista stvar, vse ostalo pa je nazadnjaško, to je bila njihova logika.

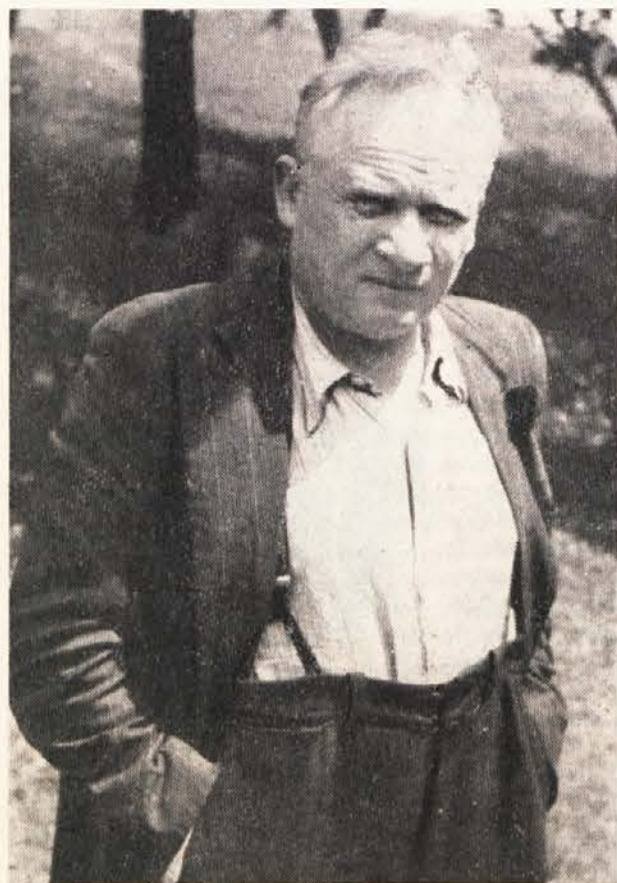
SV: Katera je končno tista dimenzija v Prežihovem literarnem ustvarjanju, ki njegove romane dviguje nad raven nekakšnih „heimatromanov“?

DRUŠKOVIČ: To je brez dvoma njegova socialna analiza. Nobene sentimentalnosti ni pri njem. Prežihova romantika je narava, je navezanost na kraj, ni pa negativne, nazadnjaške romantike. Ta romantika je stvarne narave.

„To je teza nemškonacionalne strani“

Pismo centralnega komiteja KPJ avstrijski komunistični stranki od 6. januarja 1934, ki ga Drago Druškovič navaja v intervjuju, je skupno s še nekom formuliral Lovro Kuhar — Prežihov Voranc, ki je tedaj živel na Dunaju in je imel tesne stike z narodnorevolucionarnimi slovenskimi študenti s Koroške. Odlomek ponatiskujemo iz 10. zvezka Zbranih del Prežihovega Voranca, str. 421.

... povrnimo se na zadevo s časnikom Delo. Poleti ste nam z vaše strani izjavili, da zanj ni mogoče najti bralcev, ker je pisan v jeziku, ki ga na Koroškem ne razumejo. Glede tega smo prejeli prav nasprotno izjavo. Lahko bi bilo, da vsebina docela ni ustrezala bralcem, ker ni bila dovolj konkretna pri avstrijskih vprašanjih! Vendar prav pri tem vprašanju ne gre za našo krivdo. Ze od marca 1933 smo si zaman prizadevali, da bi dobili od vas kakršnokoli gradivo za časnik, pa četudi smo vas seznanili s tem, da smo namenili vprašanjem in delu na Koroškem celo kolono. Ker od vas nismo ničesar prejeli, smo skušali sami napisati nekaj o Koroški, kar je razumljivo moralo biti pomanjkljivo. Jezikovna zavrnitev časnika — da ga na Koroškem ne razumejo — ne vzdr-

Prežihov Voranc

(1893—1950)
bi bil 10. avgusta letos praznoval 90-letnico rojstva. Po vsej slovenski deželi so se spominjali tega dneva, v letu njegove devetdesetletnice pa je izšla cela vrsta knjig. „Slovenski vestnik“, v katerem je Voranc še za svojega življenja objavil nekaž prispevkov, se s to stranjo oddoljuje spominu velikega rojaka.

Knjižna bera ob 90-letnici Prežihovega Voranca

Knjižna bera v letu 90-letnice Prežihovega Voranca je brez dvoma bogata. In brez dvoma je čisto v Prežihovem smislu, da se Slovenci njegove 90-letnice spomnijo s knjižnimi izdajami, če seveda pustimo ob strani Prežihove svečanosti konec oktobra na Ravnah na Koroškem.

Od Prežihovih del doslej še niso bili zbrani njegovi politični spisi, ki jih ni tako malo, saj je Prežih od vsega začetka nastopal tudi kot angažiran političen delavec. Zdj jih imamo zbrane, skupaj z nekaterimi ocenami leposlovnih del, ki jih je večinoma spisal za notranje potrebe celjske Mohorjeve družbe, v deseti knjigi njegovih zbranih del:

Lovro Kuhar — Prežihov Voranc: Zbrano delo. Deseta knjiga. Politični spisi — Ocene leposlovnih del — Dodatek. Uredil in opombe napisal Drago Druškovič. — Državna založba Slovenije, Ljubljana 1983; platno, 612 str.

Iz objavljenih del velja poudariti dva teksta, ki sta svoja izšla v posebni brošuri. Gre najprej za *Boj za osvoboditev in združitev slovenskega naroda* (1933), kjer je Prežih formuliral program in zahteve Slovenskega Nacionalnega Revolucionarnega gibanja. Nato pa za brošuro *O slovenskih mejah*, ki je izšla pod imenom Pavle Vilhar in jo je leta 1943 izdala agitacijsko-propagandistična komisija pri Centralnem komiteju KPS. Brošura, ki je doživela več izdaj se končuje z znamenitim stavkom *Tujega nočem — svojega ne dam!*

V deseti knjigi pa so npr. končno tudi zbrani Prežihovi „plebiscitni članki in nekateri drugi članki o koroškem vprašanju, poleg tega pa še

dopisi in članki, ki zadevajo meziško dolino ali pa združništvo in kmetijska vprašanja.

Knjigo zaključuje zajetna študija Draga Druškoviča pod skromnim naslovom *Opombe k deseti knjigi*, ki poleg nadrobni opomb k posameznim delom skorajda minuciozno obravnava Prežihovo politično publicistiko.

Enajsta in zadnja knjiga Prežihovih Zbranih del, ki bo vsebovala njegova pisma, je načrtovana za leto 1985.

Kot drugo naj omenimo knjigo posebne vrste, saj njen glavni del sestoji iz slik. Gre za

Prežihov album. Uredil Tone Sušnik. Za tisk pripravila Jože Koruza in Jože Stabej. Založba Borec, Ljubljana 1983; platno, 264 str.,

ki s fotografijami in dokumenti spremlja Prežihovo življenje in delo od njegovih korenin do smrti in še čez, kjer dokumentira njegovo pisateljsko učinkovanje.

Ustaviti se velja tudi ob knjigi, ki je tik pred izidom in bo sestavni del knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze za leto 1984. Gre za knjigo

Prežihov Voranc: Odrinjeni. — Založba Drava, Celovec 1983, 360 str. ki vsebuje dve Prežihovi noveli, dva eseja, črtice, reportaže in članke o Koroški, skupno 30 naslovov. Knjigo je uredil, odbral besedila in napisal uvodno besedo Drago Druškovič. Tako bo — seveda z izjemo *Požganice* — na enem mestu zbrano vse, kar je Prežih napisal o Koroški, od plebiscitnih člankov do razprave *Drava teče proti vzhodu*, ki je 1950 izšla v celovški *Svobodi*.

Kdor hoče spoznati osebno in človeško podobo Prežiha, naj vzame v roko knjigo

Kristina Brenkova: Kruh upanja. Spomini na Prežiha. — Založba Borec, Ljubljana 1982; platno, 160 str.,

kjer avtorica obuja spomine na vojna leta 1941 do 1943, ko je kot kurirka OF bila dodeljena Prežihu kot zvesta spremljevalka. Zelo intimni in doživeti pripovedi o prvih dveh letih v okupirani Ljubljani se pridružujejo še spomini na srečanja po vojni.

Ob koncu našega sprehoda pa se ustavimo še pri dveh brošurah, ki imata kljub skromnemu obsegu svoje teže. Kdor hoče dobiti strnjeno vpogled v življenje in delo velikega pisatelja in revolucionarja, bo segel po zvezku

Drago Druškovič: Prežihov Voranc. Založila Mladinska knjiga v zbirki Obrazi, Ljubljana 1983; veliki format, broširano, 50 str.

Zvezek je bogat s slikami, namenjen pa je predvsem mladini. Druga brošura

Tone Sušnik: Po Prežihovih Kotljah. — Izdala Kulturna skupnost Ravne na Koroškem ob 90-letnici rojstva Prežihovega Voranca. Ravne 1983; broširano, 50 str., pa bo odličen spremljevalec za vsakogar, ki bo hodil po Prežihovih krajih.

ŠPORTNI VESTNIK

KRANJSKA GORA

Svetovni pokal - slalom za ženske

Prva smučarska tekma za svetovni pokal se je odvijala v Kranjski gori na umetnem snegu. Akterji te tekme so bile smučarke v slalomu.

Zmagovalka je bila Švicarka Erika Hess. Slabo so se odrezale Avstrijke, saj je favorit za eno boljše mest Steiner izpadla, poleg nje pa še sedem drugih Avstrijk. Najboljša med Avstrijkami je bila Anni Kronbichler na 11. mestu, naslednja Avstrijka pa je bila šele na 20. mestu. Izredno dobro so se odrezale Jugoslovanke, ki so se med prvih 15 najboljših uvrstile kar tri — Ana Zavadlav na 7., Polona Peharc na 10. in Nuša Tome na 12. mesto. Napet

boj je bil med Švicarko Eriko Hess in Američanko Tamaro McKinney, smučarki, ki sta v pretekli sezoni brilirali v ženskem svetovnem pokalu. Zmagala je Erika Hess, poleg nje še tri Švicarke na lestvici prvih 15 mest. Vrstni red: 1. Erika Hess (Švi), 2. Tamara McKinney (ZDA), 3. Malgorzata Tialka (Pol), 4. Olga Charvatova (Ceh), 5. Christine v. Grünigen (Švi), 6. Christin Cooper (ZDA), 7. Anja Zavadlav (Jug), 8. Petra Wenzel (Lie), 9. Dorota Tialka (Pol), 10. Polona Peharc (Jug), 11. Anni Kronbichler (A), 12. Nuša Tome (Jug), 13. Brigitte Gadiant (Švi), 14. Paoletta Magoni (Ita), 15. Monika Hess (Švi).

KRANJSKA GORA

Svetovni pokal - slalom za moške

Stari pregovor pravi, da je sreča opoteča in to se je pokazalo naslednji dan 2. decembra v Kranjski gori, ker so se zelo dobro odrezali Avstrijci in imeli smolo Jugoslovani. Avstrijci so med najboljših 15 tekmovalcev spravili kar štiri svoje člane — Franz Gruber na 5., Anton Steiner na 7., Christian Orlainsky na 8. in Hubert Strolz na 13. mestu. Jugoslovani tokrat niso imeli sreče. Križaj, najboljši jugoslovanskih

slalomistov, je na prvi progi bil 5., na drugi pa je moral odstopiti. Prav tako so morali odstopiti Stenmark, S. Mahre, Strand in Heidegger (A).

Vrstni red: 1. Wenzel (Lie), 2. Popangolov (Bol), 3. Frommelt (Lie), 4. Fjallberg (Šved), 5. Gruber (A), 6. Nilsson (Šved), 7. Steiner (A), 8. Orlainsky, 9. Phil Mahre (ZDA), 10. Edalini (Ita), 11. Grigis (Ita), 12. Bouvet (Fr), 14. ex aequo Franko (Jug).

SCHLADMING

Svetovni pokal v smuku za moške

Nedeljska tekma v smuku, prva v letošnji zimski sezoni, je bil res odličen uspeh za Avstrijce. Šest Avstrijcev med 15 najboljšimi je vsekakor nepričakovan uspeh. Veterani v smuku Franz Klammer je bil peti.

Vrstni red: 1. Resch (A), 2. Weirather (A), 3. Podborski (Kan), 4. Rieber (Švi), 5. Klammer (A), 6. Brooker (Kan), 7. Niederseer (A), 8. Calhomen (Švi), 9. Müller (Švi), 10. Wirsberger (A), 11. Kernen (Švi), 12. Heinzer (Švi),

13. Meli (Švi), 14. Makajev (SZ), 15. Pfaffenbichler (A).

Premiera v letošnjem smuku za svetovni pokal je bil lep start avstrijskih smukačev in dober omen za nadaljnji potek svetovnega prvenstva v smuku. Po treh tekmovalnih vodilju po nacijah: 1. Avstrija 108, 2. Švica 79, 3. Liechtenstein 48, 4. ZDA 37, 5. Kanada 25, 6. ex aequo Švedska in Poljska 22, 8. Jugoslavija 21, 9. Bolgarija 20, 10. Italija 13 točk.

Planinski izlet za zamejce

Tržiški planinci so organizirali kvaliteten novoletni izlet za planince v zamejstvu. Tura je dvoipoldnevna s priletom 1. januarja 1984 zvečer in zaključkom 3. januarja popoldan. Zbirališče je do 18. ure zvečer v nedeljo v penzionu Perko v Podljublju pri Trzinu. Izlet bo vodil udeleženec štirih himalajskih odprav Borut Bergant, ki bo imel tudi oba večera predavanje Everest in Karakorum s filomom in diapozitivni. Udeleženci se bodo povzpeli na Uskovo in Viševnik v Julijskih Alpah, naslednji dan pa na Vrtačo v Karavanah. Cena bo znašala 500 šilingov in vključuje dva polpenziona, predavanja in vodenje izleta.

Prijave sprejema do 22. decembra 1983 Slovensko planinsko društvo Celovec, 9020 Celovec, Gasometergasse 10; tel. 0 42 22 - 32 5 50 ali 54 0 42. Če bo dovolj snega bo tudi turni smuk.

Pravni nasveti

Vedno spet potrebujejo posamezniki in društva pravne nasvete, zato se je Zveza slovenskih organizacij odločila, da napolni to vrzel z uvedbo rednih pravnih nasvetov, ki jih bo dal ob spodaj navedenih terminih DR. FRANCI SERAJNIK:

v CELOVCU [v prostorih ZSO, Gasometergasse 10] v petek 9. 12. 1983 med 10. in 13. uro.

v PLIBERKU [v prostorih Posojilnice Pliberk] v soboto 17. 12. 1983 med 10. in 12.30 uro.

v SENTJAKOBU v Rožu [v prostorih Posojilnice] v petek 30. 12. 1983 med 17. in 20. uro.

SŠK Obir končal jesenski del prvenstva v namiznem tenisu

Slovenski športni klub Obir letos že tretjo sezono nastopa v 1. razredu B. Po zaključku lanske sezone sta moštvo zapustila dva standardna igralca, ki sta šla študirat na Dunaj. Kljub temu si je novo formirano moštvo zastavilo cilj, pristati nekje na sredini lestvice. Na žalost pa se to ni uresničilo. Mladi Obirčani zasedajo s tremi točkami iz osmih tekem zadnje deveto mesto. Po zmagi nad Selami (6:4), jim je uspelo doseči le še eno točko in sicer proti moštvi iz Liebenfelsa.

Krivo da za ta neuspeh prav gotovo ne moremo pripisati igralcem, kajti dejstvo je, da so vsi trije igralci — Gerhard Brunnik, Vladimir Smrtnik in Matej Dobajc, še zelo mladi in neizkušeni, poleg tega pa jim je zaradi raznih drugih obveznosti skorajda onemogočeno redno treniranje. Drugi problem, ki ga moramo tudi omeniti je ta, da moštvo nima nobenega človeka, ki bi popravil napake igralcev in jim dajal taktična navodila. To pomeni, da so si igralci morali celotno znanje prisvojiti sami. Zato pa je samo po sebi umevno, da se pri takem igralcu, katerega način igre nihče ni popravil, pojavijo napake, ki jih nasprotniki potem lahko izrabljajo. Kljub mnogim težavam so se igralci hrabro in požrtvovalno borili, zato se jim na tem mestu najlepše zahvaljujem z željo, da bi še v naprej vestno igrali namizni tenis za Slovenski športni klub Obir. Najlepa zahvala pa velja tudi dr. Augustu Brunniku, ki igralce teden za tednom prevaža širom Koroške in za namizni tenis žrtvuje zelo veliko svojega prostega časa.

V. S.

Slovenska športna zveza sporoča, da bo

SMUČARSKI TEČAJ

tokrat na Južnem Tirolskem spet v času energetskega počitnic, med nedeljo 12. 2. in soboto 18. 2. 1984. Podrobnejše informacije še sledijo.

Vogrče - Miklavičeve matere ni več

Še ni dolgo tega, ko smo spremili na naše pokopališče tragično premilenega gostilničarja Avgusta Čebula, in zopet so žalostno naznanjali zvonovi novo smrt. Hitro se je razširila žalostna vest, da je Miklavičeva mati v Vogrčah za vedno prenehala biti njeno blago srce. Z Miklavičovo materjo, Rozino Hartner smo zgubili dobro vaščanko, sosedo in vzorno mater, ki je morala na njeni križevi poti tega sveta preizkusiti vse tegobe, a doživljati le malo lepih, srečnih in veselih dni. Pokojna Miklavičeva mati je izhajala iz znane Miklavičeve družine, katere korenine segajo daleč nazaj in iz katerih so zrastle močne osebnosti, ki so stale na braniku očetnjave, za naš obstoj. Tako je zrasel iz teh globokih narodnih korenin tudi sin Pavel Miklavič, nekdanji župan občine Blato. Prav takšna je bila tudi Rozina Hartner, ki je dajala svojo zavest in vzor svojim naslednikom Miklavičeve rodline. Hudo je bilo, ko je že pred 50 leti zgubila moža in tako morala prevzeti njegovo mesto v družini s petimi otroki, ki so prosili — mama kruha. Težko je bilo tem drobnim otročkom izpolniti njihove želje. Vendar Miklavičeva mati je vse to zmogla, ker je bila trdna,

zdrava in pogumna mati — borka našega naroda. Nikoli ni tarnala ali nadlegovala drugih s svojimi skrbmi. Svoje breme je nosila pač vdano, vendar ponosno. Kljub obilnemu delu na kmetiji, ki je od nje zahtevalo ogromno naporov, je posvečala otrokom vso skrb in ljubezen. Vzgojila jih je v zavodne člane naše narodne skupnosti, da so vredni potomci Miklavičevega rodu. Kljub delu je vedno našla čas za naše prireditve in tako izpričevala svojo narodno zavest in dolžnost.

Leta pa so hitro tekla. Dobra mati je namenila posest in vso brigo sinu Jozeju, da bi na življenjsko jesen lahko živela bolj skrbno. Kljub trdemu delu na kmetiji je dosegla častljivo starost 83 let. Zadnje čase je zaradi bolezni iskala pomoč v bolnišnici, vendar ji niso mogli vrniti zdravja. Skrbna hčerka Rozina v Celovcu ji je lajšala bolečine v dneh, ko je bilo najtežje.

Ob veliki udeležbi smo jo položili v sveži grob na našem pokopališču, da se v njem spočije. Ostala nam bo vedno v spominu kot dobra in vzorna Miklavičeva mati. Svojem, sinu nasledniku Jozeju pa naše iskreno sožalje.

ikej

Loče

Polna Pušnikova dvorana je preteklo nedeljo pričakala Miklavža. Posebno otroške oči so ga željno, pa tudi nekoliko vznemirjeno spremljale, ko je dostojanstveno korakal proti odru.

Najbolj všeč pa je bil mali Mihaelci, ki je spremljala vsak njegov korak z nedolžnim otroškim pogledom, in ki se nikakor ni mogla ločiti od mogočnega Miklavža. S pozdravno pesmico ga je medse sprejel otroški zbor. Vidno zadovoljen je pohvalil male slavčke, posebno solista Nadjo in Marjana, ter jih poprosil za dodatek. Prav tako je vedel pohvaliti Kristijana, najvnetejšega in najbolj resnega pevca, ki

naj bi bil vsem ostalim pevcem v vzgled. Med pesmicami so Sandra, Tanja in Marjan povedali nekaj verzov na čast Miklavžu in prejeli zato pohvalo.

Nastopila je tudi mladinska skupina iz Ledinc in za zaključek so zaigrali še domači tamburaši. Nekaj zmede je nastalo, ko so se med vrati pojavili strašni parkejini. Ker so bili pa navzoči otroci menda vsi pridni, jih je Miklavž kmalu spet poslal ven.

Ob razdeljevanju daril so žarele otroške oči, zakaj tudi ne — saj je bil njih praznik.

F. Č.

Karavanke - tretja izdaja

Pred nedavnim je izšla že tretja izdaja planinskega vodnika Karavanke, katerega avtor je Stanko Klinar. Prva izdaja je bila leta 1971, druga v letu 1975 in tretja letos. V 12 letih tri izdaje, to je vsekakor prepričljiv dokaz, kakšno zanimanje je za karavanško pogorje, ki je v primerjavi z Julijskimi in

ga izvora. Ta do sedaj že zapisana in zbrana zemljepisna imena — če bo kedaj to delo dokončno opravljeno — bodo dodatna legitimacija za kulturnost in domoljubje Slovencev.

Še nekaj je, kar moti avtorja in kar je z obžalovanjem zapisal v tretji izdaji. Skrbi ga namreč gradnja cest po karavanških bregovih, ki ubija božanski mir, ki domuje od pamtveka; mir, ki je potreben duši kot telesu kruh. Res je tako, da je v zadnjih letih nastalo toliko cest v karavanškem pogorju, da je dejansko naravno okolje izmalicevano.

Sedaj pa še nekaj kar pogrešamo pri tretji izdaji. Le-ta je brez zemljevidov (prejšnji sta jih imeli)! Če je za tem špekulacija, da bo zaradi zemljevidov v vodiču trpela prodaja zemljevidov (specialk), potem je to nepotreben strah, kajti zemljevidi v vodiču so, nasprotno, ravno spodbuda za nabavo specialk, da se tako zadosti radovednosti, ki jo je vzbudil zemljevid v vodniku. V kratkem bo tretja izdaja planinskega vodnika Karavanke na razpolago tudi v obliki slovenskih knjigarnah v Celovcu. Poslušite se te priložnosti in nabavite si to knjigo, ne bo vam žal. Tu gre za edino slovensko napisano knjigo, ki vas povede v lepi karavanški gorski svet z vsemi posebnostmi. Biti lastnik te knjige pomeni biti poznavalec in oboževalec ožje domovine, kar naj bi bil vsakdo.

Slovenska pesem v TV

ORF je pred nedavnim pisal oziroma vabil koroške občine, da bi njihovi politiki s petjem sodelovali v dobrodelni akciji Licht ins Dunkel/Luč v temo, ki bo v avstrijski televiziji 24. decembra, to je na sveti večer. Takšno pismo oz. vabilo je prejela tudi selska občina. Ker je v selskem občinskem odboru kar pet odličnih slovenskih pevcev, so to sporočili ORF-u z željo, da bi Selani radi v obliki slovenskega kvinteta nastopili v okviru te dobrodelne akcije. V ORF-u so imeli razumevanje za to. V nedeljo je bila že pevska vaja, kjer so Selani zapeli tri slovenske pesmi. V TV oddaji 24. decembra bomo torej slišali in videli združeno peti koroške politike iz vseh političnih taborov in med njimi tudi slovenski kvintet iz Sel, ki bo tako tudi manifestiral tisto resnično sliko Koroške, kot deželo dveh narodov.

Delegacija iz Skopja v Celovcu

Pred nedavnim je koroško metropolo Celovec obiskala delegacija politikov in gospodarstvenikov iz Skopja, glavnega mesta SR Makedonije. Delegacija, pod vodstvom tovariša Miljovskega, je imela v Celovcu važne razgovore iz komunalnega in gospodarskega področja.

Makedonske zastopnike je sprejel in pozdravil celov. podžupan Dermuth, ki je hkrati tudi gospodarski referent koroške metropole in prezident Celovškega sejma. Celovski župan je ob tej priložnosti med drugim naglasil, da so medsebojni ekonomski kontakti z Jugoslavijo, v obojestranskem interesu, da se kljub težkim časom, še bolj intenzivirajo in da so nujno potrebni.

Zastopniki iz Skopja so se tudi s hvaležnostjo spomnili avstrijske pomoči pred 20 leti, ko je njihovo glavno mesto razdejal potres. Skopje je dobilo pred 20 leti naslov „mesto mednarodne solidarnosti“. V tem času se je močno razvil, tako da sedaj šteje že 520.000 prebivalcev. Težišče industrijske dejavnosti mesta Skopje je danes na območju kovinske predelave kot tudi tekstilne, strojne in pivovarske industrije, ter v predelavi kmetijskih proizvodov (tobak).

Obe mesti. — Celovec in Skopje imata prav gotovo možnosti medsebojnega sodelovanja tako na gospodarskem kot tudi na kulturnem področju.

Nekaj nenavadnega ob obisku skopske delegacije v Celovcu je predvsem to, da niso našli stika s koroškimi Slovenci. Tu gre za predstavnike SR Makedonije, za katero je znano, da ima na svojem ozemlju precej drugih narodnosti in da si je ta narod priboril svojo nacionalno neodvisnost šele pred 40 leti. Res škoda, da je bila zamujena ta priložnost bližje spoznati se z zastopniki makedonskega ljudstva, ki predstavlja danes narod, ki ima slavno zgodovinsko preteklost.

Menjava denarja

Stanje v sredo 7. decembra 1983

Za 100 din dobite	11.50 šil.
Za 100 din plačate	14.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.13 šil.
Za 100 lir plačate	1.22 šil.
Za 100 mark dobite	695.50 šil.
Za 100 mark plačate	711.80 šil.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10. Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechtstr. 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, telex 42 20 86 sindok a.

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje